

Nota van B&W

Onderwerp Richting, proces en aanpak programma sociaal domein

Portefeuillehouder S. Bak, J.C.W. Nederstigt, mr. A.Th.H. van Dijk
Collegevergadering 27 maart 2012
Inlichtingen Alexander van Mazijk (023 5676286)
Registratienummer 2012.0013203

Wat willen we bereiken?

In onze brief van 22 december 2012 hebben wij de gemeenteraad toegezegd dat wij in het eerste kwartaal komen met een programmabrief, waarin wij met aangeven hoe wij aankijken tegen de transitie in het sociale domein en hoe wij deze willen vormgeven. Ook hebben wij voorgesteld naar aanleiding van de programmabrief met de raad in gesprek te gaan over een samenhangende visie op de transitie van het sociale domein inclusief jeugdzorg, Awbz/Wmo en werk en inkomen.

1 Inleiding: op weg naar een ander sociaal domein

In de komende jaren wordt een aantal grote taken gedecentraliseerd: de volledige jeugdzorg, de begeleidingsfuncties uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) en de regelingen voor de zogenaamde onderkant van de arbeidsmarkt (de Wet werken naar vermogen WWNV). Zoals wij in december 2011 meldden aan de gemeenteraad betekent dit voor ons een nieuwe uitdaging met ingrijpende gevolgen.¹ Wij worden verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning. Dit raakt alle leefgebieden van onze inwoners: zorg, welzijn, opvoedingsondersteuning, onderwijs, werk, schuldhulpverlening en inkomensondersteuning. Onze begroting groeit indicatief met ruim zestig miljoen euro.² Wij staan voor de uitdaging om de verschillende taken in hun onderlinge samenhang te bezien en ze uit te voeren vanuit een ander, integraal perspectief op het sociale domein.³ Wij willen onze inwoners zelf centraal stellen en van daaruit onze dienstverlening 'ontschot' organiseren. Dat is noodzakelijk om een aantal redenen. In de eerste plaats omdat door de verkokering en fragmentatie in het Nederlandse stelsel wij onze inwoners niet optimaal kunnen ondersteunen. Er is sprake van bureaucratie, regeldruk en een groeiende zorgvraag. Het gaat in het maatschappelijke domein bovendien vaak om dezelfde doelgroepen. Zij worden geconfronteerd met meerdere regelingen, loketten en hulpverleners die soms nauwelijks met elkaar (mogen) communiceren. Tot slot zijn de kosten in het huidige stelsel de afgelopen decennia sterk toegenomen. De decentralisaties gaan gepaard met forse bezuinigingen. Wij kunnen de maatschappelijke ondersteuning niet zo blijven organiseren als op dit moment gebeurt. Wij zien kansen om als meest nabije overheid de

¹ Brief aan de raad Voortgang collegeprogramma en wijziging portefeuilleverdeling, 2011/82314

² Precieze cijfers zijn nog niet bekend. Zie paragraaf 11 (middelen).

³ Zie Nota van B&W Inrichting van programmaorganisatie decentralisaties sociaal domein, 2011/0035499

maatschappelijke ondersteuning zo in te richten dat we met minder middelen een betere kwaliteit van dienstverlening en ondersteuning realiseren. Hiervoor moeten we op zoek naar slimme manieren van werken en samenwerkingsvormen.

De transities vragen niet om een traditionele aanpak. Ze zijn dusdanig complex dat een rechtlijnig uitvoeringsproces onmogelijk is. Het gaat niet om het simpelweg neerzetten van een nieuwe structuur, maar om een *transformatie*, een verandering in houding en gedrag van onze inwoners, onze partners en niet in de laatste plaats van onszelf. Verandering hebben we niet van vandaag op morgen gerealiseerd en we kunnen het ook niet alleen. Tegelijkertijd moeten we straks wel op de afgesproken momenten onze wettelijke verantwoordelijkheden waarmaken en dat tegen lagere kosten. De twee processen lopen naast elkaar, maar kennen een eigen dynamiek en aanpak. Transformatie is een langdurig proces waar visievorming en strategische keuzes aan vooraf gaan. De transities zijn een (relatief) korte termijn opgave met concrete op te leveren producten, die steeds getoetst moeten worden aan de verandervisie. De transities en transformatie gaan met andere woorden hand in hand. Wij beginnen niet vanaf nul. De beoogde transformatie sluit aan bij het gedachtegoed zoals onze gemeente eerder al heeft ontwikkeld met de Wmo filosofie en de Centra voor Jeugd en Gezin. Wel moeten wij ons realiseren dat de omvang van de nieuwe taken voor gemeenten ongekend is. De fasering van de transities verschilt en de invoeringstermijnen hangen af van onderhandelingen tussen VNG en het Rijk en de parlementaire behandeling van de wetsvoorstellen. De bezuinigingen zijn bovendien fors. Wij moeten in de komende jaren soms moeilijke keuzes maken.

2 Doel van deze nota

In deze nota geven wij aan welke koers wij voorstaan en op welke wijze wij die willen vormgeven. Daarbij hebben wij de inzichten uit de informatieve bijeenkomst met de gemeenteraad op 15 maart 2012 meegenomen. Ook geven wij met deze nota inzicht in de tot dusver bekende bestuurlijke besluitvormingsmomenten. Wij hebben de opgave om tijdig en binnen de door de raad vastgestelde kaders de nieuwe wettelijke taken uit te voeren. Maar onze ambitie is breder. De doelstelling van het programma is het realiseren van een kwalitatief goede maatschappelijke ondersteuning, die uitgaat van de *eigen kracht en verantwoordelijkheid* van onze inwoners en *ruimte* geeft aan de professionals. Belangrijk daarbij is de verschuiving van verzekerde rechten van onze inwoners naar de zogenaamde compensatieplicht van de gemeente. De gemeente heeft de plicht om beperkingen in zelfredzaamheid weg te nemen en deelname aan het maatschappelijke verkeer mogelijk te maken.⁴ Anders gezegd: wij moeten in de toekomst onze inwoners zo goed mogelijk ondersteunen in het compenseren van een bepaalde beperking en krijgen vrijheid in de invulling van de begeleiding. Het compensatiebeginsel stelt ons in staat gemakkelijker verbindingen te leggen met andere maatschappelijke voorzieningen

Verkregen recht	Compensatiebeginsel
Wettelijke verplichting met exacte definitie van producten/diensten en cliëntgroepen	Gemeente moet cliënten die door beperking niet/slecht kunnen participeren (naar eigen inzicht) (adequaat) compenseren.
Door cliënt afdwingbaar (wettelijke aanspraken)	Lokale beleidsvrijheid. bezwaar mogelijk
Accent op individueel aanbod	Accent op collectief aanbod

Tabel: het verschil tussen "verkregen recht" en het "compensatiebeginsel".

⁴ De over te hevelen taken voor jeugdzorg en AWBZ gaan onder dit regime vallen. Voor de WNNV ligt dat anders. Er is weliswaar geen sprake van verzekerd recht, maar de beleidsvrijheid is beperkt.

Het vormt ook de kern van de huidige Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2007). Daarin staat het herstellen van de zelfredzaamheid van onze inwoners centraal. Mensen worden indien nodig ondersteund in hun bijdrage aan de samenleving en worden toegerust om maatschappelijk te kunnen participeren⁵. In ons collegeprogramma hebben wij aangegeven ons in deze collegeperiode te richten op het uitwerken van de individuele, integrale benadering van het compensatiebeginsel en op de maatschappelijke ondersteuning op wijk- en buurniveau. Dit is voor ons ook het logische vertrekpunt voor de transities en transformatie in het sociale domein.

Verandering realiseren we niet van vandaag op morgen en zeker niet alleen. Het is een opgave die we alleen kunnen waarmaken als we het samen doen: bestuur, politiek, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Participatie en communicatie zijn daarbij van groot belang. Deze nota dient daarom nadrukkelijk ook als vertrekpunt voor verdere visieontwikkeling en bepaling van strategie.

3 De transities staan niet op zichzelf

In de afgelopen decennia zijn vele rapporten en onderzoeken verschenen over de rol van de gemeente als 'meest nabije overheid'. Het Rijk en de gemeenten zijn het met elkaar eens dat overheidstaken bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de inwoners worden uitgevoerd. Gemeenten zijn beter in staat om een integraal, samenhangend beleid te voeren, zodat de dienstverlening aan de inwoners verbeterd wordt. In de komende jaren krijgt die rol echt vorm met de decentralisaties. De gemeenten worden verantwoordelijk voor het overgrote deel van de maatschappelijke ondersteuning van mensen die dat (tijdelijk) nodig hebben. Dit betreft een bewuste keuze want in het sociale domein is verkokering en fragmentatie ontstaan. De ondersteuning van onze inwoners wordt op dit moment door verschillende overheden – Rijk, provincies, gemeenten – en zorgverzekeraars/zorgkantoor aangestuurd en gefinancierd. Het effect hiervan is dat zij niet optimaal worden geholpen en worden geconfronteerd met een oerwoud van regelingen, instituties, loketten en hulpverleners. Dat leidt tot een grote behoefte aan afstemming tussen die professionals, de regeldruk neemt verder toe en er moet steeds meer verantwoording worden afgelegd. Professionals zijn daardoor bij wijze van spreken meer bezig met het registreren van hun werk dan met de ondersteuning zelf. Ook financiers raken verstrikt in hun eigen verantwoordingseisen. In de laatste veertig jaar is de afhankelijkheid van de overheid bovendien steeds groter geworden. Er wordt vanuit het systeem meer gekeken naar wat iemand niet kan, dan naar wat iemand nog wel kan. Het beroep op professionele ondersteuning en daarmee de kosten zijn daardoor sterk toegenomen.

Door de decentralisaties krijgen wij de kans om een beter, lokaal en samenhangend stelsel van maatschappelijke ondersteuning te bouwen. Met als doel onze inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen als dat nodig is.

4 Transformatie: waar willen we naar toe?

Wij hebben de overtuiging dat de meeste mensen willen meedoen aan de samenleving en ook de capaciteiten kunnen ontwikkelen om dat te doen. Daarin is niemand gelijk, dus effectieve ondersteuning is altijd op maat gesneden. In de samenleving die wij nastreven hebben ook onze kwetsbare inwoners zo veel als mogelijk regie op hun eigen leven en worden ze gestimuleerd om binnen de mogelijkheden zelf aan de oplossing voor hun problemen bij te dragen. De professionals krijgen de ruimte om bij deze ondersteuning maatwerk te leveren en worden afgerekend op de daadwerkelijke bijdrage aan de integrale

⁵ Meer doen aan meedoen, *Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning Haarlemmermeer, 2008-2011*

oplossing in plaats van op verantwoordingsrapportages op een deelprobleem. Ondernemers worden gestimuleerd om werknemers met een arbeidsbeperking in dienst te nemen.

Het ondersteuningsaanbod wordt straks niet meer bepaald door de grenzen van de huidige domeinen, maar we kijken naar wat nodig is om onze inwoners mee te laten doen. We organiseren de ondersteuning efficiënter, integraler, innovatiever en dichter bij huis, om zo beter maatwerk te leveren en rekening te houden met de kracht van onze wijken, kernen en onze inwoners zelf. Maatwerk is extra relevant door de opbouw van onze gemeente in uiteenlopende kernen en wijken met bijbehorende kansen en uitdagingen.

Wij realiseren ons dat de beoogde veranderingen vooral betrekking hebben op mensen in een kwetsbare positie. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren en zoeken daarbij de maximale ruimte in de wet. De overheid heeft de verantwoordelijkheid voor minimaal een basisniveau aan voorzieningen.

4.1 Wat betekent dat voor onze inwoners?

Onze inwoners krijgen meer verantwoordelijkheid en regie voor het vinden van oplossingen van hun eigen problemen. Wij bieden hen meer mogelijkheden om zelf initiatieven te starten, de juiste ondersteuning op het juiste moment en bovenal één aanspreekpunt voor het gehele gezin of huishouden. Tegelijkertijd worden de financiële tegemoetkomingen op sommige terreinen minder. Wij vragen van onze inwoners dat zij hun eigen sociale omgeving betrekken bij het vinden van oplossingen, dat zij meer zelf het initiatief nemen en zelf keuzes maken. Dat laatste is niet gemakkelijk en niet iedereen *kan* dat ook zonder meer. Waar nodig bieden wij een vangnet. Wij verwachten van al onze inwoners dat zij zich *naar vermogen* inzetten voor de maatschappij.

4.2 Wat betekent dat voor de professionals?

De professionals krijgen meer ruimte, vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid om onze inwoners te ondersteunen. Zij herkennen en snappen het sociale netwerk rondom hun cliënten en kunnen hen ondersteunen bij het aanspreken van dit netwerk. Dit vraagt een groot communicatief vermogen en het vermogen om naast de inwoner te gaan staan. Het vraagt bovendien van hen dat zij een breed professioneel netwerk hebben – breder dan het eigen vakgebied - en dat zij kunnen handelen los van het organisatiebelang.

4.3 Wat betekent dat voor onze partners?

Maatschappelijke organisaties handelen vanuit het perspectief van de inwoners. Zij leggen primair aan hen verantwoording af en bieden maximale ruimte en verantwoordelijkheid aan hun professionals. Dat betekent dat wij op onze beurt hen vertrouwen geven. Het huidige financiële systeem heeft als effect dat een zorgvraag in stand wordt gehouden. Dat moet op de schop. In ons arbeidsmarktbeleid spelen ondernemers een actieve rol. Zij zijn in staat vacatures te bieden aan personen die niet volledig maar wel naar vermogen kunnen werken. Het is van belang dat zij de meerwaarde van maatschappelijk ondernemerschap erkennen en zich bewust zijn van de mogelijkheden die de gemeente biedt voor ondersteuning. Wij vragen aan onze ondernemers dat zij actief met ons en onze scholen communiceren over hun behoeften en dat zij geen vrijblijvende rol vervullen in ons arbeidsmarktbeleid.

4.4 Wat betekent dat voor ons?

De gemeente krijgt meer beleidsvrijheid van het Rijk en budgetten worden ontschot.⁶ Dat geeft ons de kans om lokaal en regionaal maatwerk te bieden. Tegelijkertijd moeten we bezuinigingen realiseren. Dat vraagt van ons de flexibiliteit en durf om met nieuwe ideeën, spelregels en samenwerkingsvormen te komen. De wijze waarop we het sociale domein nu georganiseerd hebben is niet vanzelfsprekend het vertrekpunt, maar succesvolle voorzieningen en werkwijzen zijn het waard om te behouden. Vertrekpunt voor ons is de eigen regie en verantwoordelijkheid van onze inwoners. Meer vertrouwen in onze maatschappelijke organisaties, professionals en inwoners betekent minder verantwoording en controle. Ook van onze eigen medewerkers hebben wij andere verwachtingen: ambtenaren die in direct contact staan met onze inwoners moeten ruimte en vertrouwen krijgen om naast de inwoner te gaan staan. De gemeente moet het goede voorbeeld geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

5 De transities: waar hebben we het over?

Wij worden verantwoordelijk voor alle taken op het gebied van de jeugdzorg, de dagbesteding en de begeleiding uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) en de Wet werken naar vermogen (WWNV). De transities vinden gefaseerd plaats. Hieronder lichten wij deze transities kort toe.⁷

Figuur: Meerjaren transitiekalender

5.1 Begeleiding AWBZ naar de Wmo

Iedereen kan door ziekte of handicap afhankelijk worden van langdurige zorg of ondersteuning. Voor die zorg – thuis of in een instelling – is de AWBZ. Het gaat om verschillende soorten zorg, waaronder begeleiding: ondersteuning in het dagelijks leven. De

⁶ Dit geldt in beperkte mate voor de WWNV. Budgetten worden wel ontschot, maar op een aantal onderdelen wordt de beleidsvrijheid beperkt, bijvoorbeeld als het gaat om de inzet van re-integratiemiddelen en het minimizeleid.

⁷ In de bijlagen staat meer informatie over de transities, evenals over de wijzigingen in het passend onderwijs.

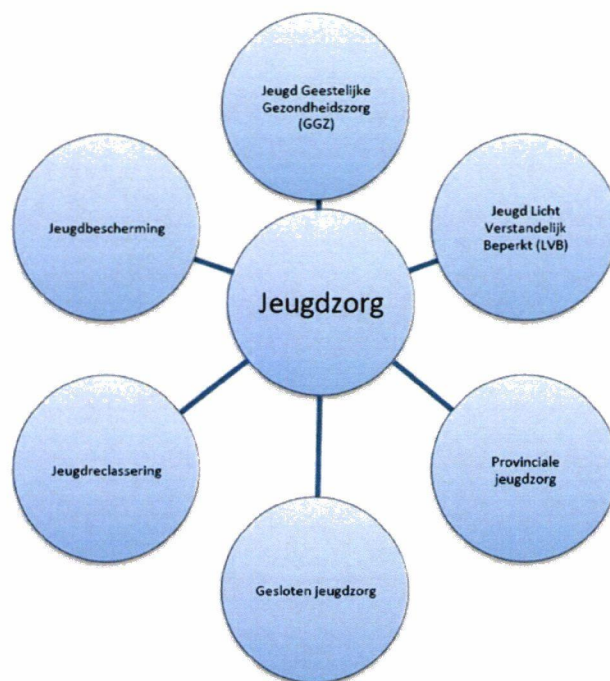
extramuraal⁸ begeleiding uit de AWBZ wordt gedecentraliseerd naar de gemeenten en valt dan onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het gaat om de individuele begeleiding en groepsgerichte begeleiding voor mensen met matige tot ernstige beperkingen. Ook kortdurend verblijf en het vervoer die zijn gekoppeld aan dagbesteding komen onder de Wmo te vallen. Een deel van de extramuraal zorg blijft in de AWBZ. Het gaat om persoonlijke verzorging (hulp bij het douchen, aankleden of naar het toilet gaan), verpleging (wondverzorging, injecties geven) en behandeling (zorg bij een aandoening of beperking, psychiatrische behandeling thuis).

5.2 De Wet werken naar vermogen

Er komt één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt: de Wet Werken naar Vermogen (WWNV). De Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong), de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Wet sociale werkvoorziening (WSW) gaan hier in op. De nieuwe wet beoogt meer mensen beschikbaar te maken voor werk. De WWNV bevat maatregelen om mensen die nu nog niet werken te prikkelen om (naar vermogen) te gaan werken, gemeenten meer ruimte te geven hen te ondersteunen en werkgevers te stimuleren deze mensen in dienst te nemen. Met ingang van 1 januari 2012 is de huidige WWB reeds drastisch gewijzigd, waardoor de nadruk meer komt te liggen op de eigen verantwoordelijkheid. Jongeren hebben geen recht op bijstand als zij niet over een startkwalificatie beschikken en er is een wachttijd van vier weken ingevoerd voor deze groep. Daarnaast is een huishoudtoets geïntroduceerd waardoor er nog maar recht bestaat op één uitkering per huishouden.

5.3 Jeugdzorg

Op dit moment zijn de verantwoordelijkheden in de jeugdzorg verdeeld tussen het Rijk, de provincies en gemeenten. De wettelijke grondslag van de jeugdzorg is gelegen in de Wet op de jeugdzorg en deels in de AWBZ en de Zorgverzekeringswet. Het kabinet beoogt een stelselwijziging door te voeren, waarin gemeenten verantwoordelijk worden voor de zorg en de financiering met één wettelijke grondslag: de Wet zorg voor jeugd. In de nieuwe wet wordt vastgelegd dat gemeenten zorg dragen voor een herkenbare en laagdrempelige plek van waaruit een aantal basisfuncties van

ondersteuning en zorg worden aangeboden. In het regeerakkoord staat dat de centra voor jeugd en gezin als frontoffice kunnen dienen voor de over te hevelen taken. Dat is voor onze gemeente goed nieuws: ons CJG is nu al een stevig samenwerkingsverband van instellingen op het gebied van onderwijs, welzijn en jeugd- en volwassenenzorg.

⁸ Betreft begeleiding van mensen die thuis wonen (individueel, collectieve dagbesteding en kortdurend verblijf)

5.4 Andere relevante ontwikkelingen

Passend onderwijs

Per 1 augustus 2012 wordt een nieuw stelsel van passend onderwijs (gefaseerd) ingevoerd. Scholen krijgen een zorgplicht zodat ieder kind een zo goed mogelijke plek in het onderwijs krijgt. Als de school zelf geen passend onderwijs kan bieden, heeft de school de taak een zo goed mogelijke plek op een andere school te bieden. Samenwerkingsverbanden maken afspraken over de vormgeving en leggen dit vast in een ondersteuningsplan. Gemeenten moeten op overeenstemming gericht overleg voeren over het regionale ondersteuningsplan, vanwege de samenhang tussen de ondersteuning die scholen leveren aan leerlingen en de zorg die de gemeente financiert. Daarnaast zijn er kansen om de sociale werkvoorziening, inkomensondersteuning, jeugdzorg en speciaal onderwijs op elkaar aan te haken.

Schuldhelpverlening

Naar verwachting treedt op 1 juli 2012 de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening in werking. Uitgangspunt is het voorkomen en wegnemen van drempels die de participatie van inwoners belemmeren. Uit onderzoek⁹ blijkt dat elke euro die gemeenten besteden aan schuldhelpverlening gemiddeld leidt tot twee euro kostenbesparing op andere plekken, vooral op uitkeringslasten. Mensen kunnen bij de gemeente terecht voor ondersteuning als zij er niet meer in slagen om grip te houden op hun financiële situatie. De aanbevelingen uit de evaluatie van de schuldhelpverlening in onze gemeente sluiten goed aan bij de doelstellingen uit het programma sociaal domein.¹⁰

Werkgeversbenadering

In het wetsontwerp van de WWNV krijgen gemeenten de nadrukkelijke taak om vorm te geven aan een werkgeversbenadering. Het Rijk geeft gemeenten een aantal instrumenten mee, zoals loondispensatie, om werkgevers te bewegen om mensen met een beperking een baan aan te bieden. Wij hebben eerder binnen het thema Werk de werkgeversbenadering ontwikkeld.¹¹ De nieuwe ontwikkelingen worden hier aan gekoppeld.

Social return

Onder social return wordt verstaan het opnemen van sociale voorwaarden, eisen en wensen in inkoop- en aanbestedingstrajecten die daar geschikt voor zijn. Doel is opdrachtnemers een bijdrage te laten leveren aan ons beleid, om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen. De gemeenteraad heeft ons gevraagd om vorm te geven aan social return.¹² Op kleine schaal hebben wij hiermee sinds 2008 ervaring op gedaan. Het succes van social return valt en staat met de wijze waarop het wordt uitgevoerd. Het is daarom van belang om een nadere uitwerking te maken van de wijze waarop deze uitvoering moet plaatsvinden. Omdat social return grotendeels over dezelfde doelgroep gaat als van de WWNV, gebruiken wij 2012 als voorbereidingsperiode om dit instrument verder vorm te geven. Daarbij maken wij gebruik van de ervaringen uit eerdere aanbestedingen.¹³

⁹ *Schuldhelpverlening loont, kosten en baten van schuldhelpverlening, RegioPlan en Hogeschool Utrecht, 2011*

¹⁰ *Zie de Nota van B&W Schuldhelpverlening: beleid en aanbesteding, 2012.0006217, die gelijktijdig ter bespreking aan de raad wordt aangeboden.*

¹¹ *Nota van B&W Agenda arbeidsmarktbeleid 2011-2014, 2011.0018021*

¹² *Motie van de raad, 3 november 2011*

¹³ *Wij informeren de gemeenteraad in een afzonderlijke brief hier verder over.*

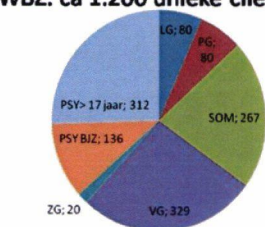
Verbetering sociale dienstverlening

Op 8 maart 2012 hebben wij indringend met de gemeenteraad gesproken over het plan van aanpak voor verbetering van de uitvoering van de sociale dienstverlening in onze gemeente. Wij hebben aangegeven dat de transities in het sociale domein van onze organisatie een nieuwe manier van werken en organiseren vraagt. Dit is geen gemakkelijke opgave als de basis nog niet voldoende op orde is. Wij hebben er daarom nadrukkelijk voor gekozen om het verbeterplan uit te voeren in nauwe samenhang met de voorbereidingen op de transitie Wet werken naar vermogen en de door ons beoogde transformatie.¹⁴

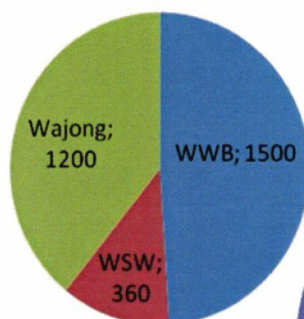
6 Over welke inwoners hebben we het?

Hieronder geven wij een (eerste) beeld van het aantal cliënten in Haarlemmermeer: hoeveel van onze inwoners maken gebruik van de wettelijke regelingen voor zorg, jeugdzorg, arbeidsparticipatie en inkomensondersteuning.¹⁵ Vanwege privacywetgeving en de complexiteit van de regelingen is het niet eenvoudig om een compleet beeld te verkrijgen. De cijfers zijn gebaseerd op de huidige populatie in de huidige regelingen en moeten worden gezien als een eerste schatting en een momentopname. Dat betekent dat wij bij toekomstige analyses deze cijfers mogelijk moeten bijstellen. Wij gaan er vanuit dat wij gaandeweg de transitie van taken steeds meer helderheid krijgen in de cijfers en de onderlinge samenhang en afhankelijkheden. Ook proberen wij inzicht te krijgen in de overlap op wijkniveau en op huishoudniveau. Voor het inkopen van zorg is van belang dat we een nauwkeurige schatting kunnen doen van hoeveel en welk type zorg we moeten inkopen. Inzicht in de concentratie in wijken en kernen en in de overlap tussen de regelingen, biedt ons tevens de mogelijkheid om op de meest geschikte plekken proeftuinen op te zetten.

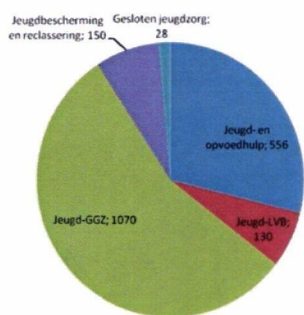
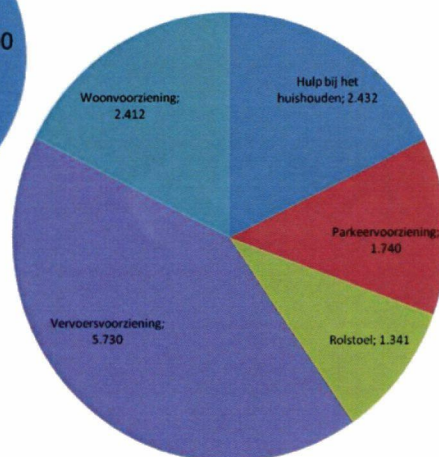
AWBZ: ca 1.200 unieke cliënten

WWnV: ca 3.000 unieke cliënten

Wmo: ca 7.800 unieke cliënten

Jeugdzorg: ca 1.800 cliënten

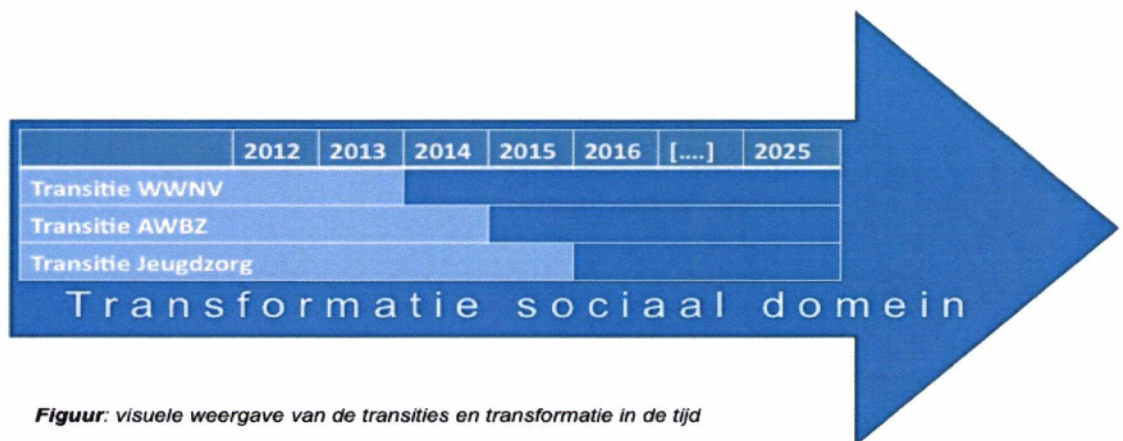
Figuur: overzicht van de meest actuele cijfers voor Haarlemmermeer. De cijfers zijn gebaseerd op de bestaande regelingen. Voor de Wajong geldt dat wij verwachten dat de groep die per 1 januari 2013 onder verantwoordelijkheid van de gemeente valt, vele malen kleiner is dan het huidige aantal.

¹⁴ Brief aan de raad Resultaten analyse sociale dienstverlening, 12/13637

¹⁵ In de bijlagen per transitie lichten wij deze cijfers nader toe.

7 **Transformatie en transitie: wat gaan we daarvoor doen?**

Transitie en transformatie gaan hand in hand. Enerzijds hebben we een drietal wettelijke taken vorm te geven en moeten we onze organisatie en onze externe partners tijdig daarop voorbereiden. Tegelijkertijd moeten we de stappen zetten die leiden tot een maatschappelijke ondersteuning, die uitgaat van het perspectief van onze inwoners en ruimte geeft aan de professionals. Deze twee deelopdrachten pakken we parallel op en onderweg zoeken we de dwarsverbanden. Daarbij is steeds het uitgangspunt dat we bij de zaken die we voor de korte termijn moeten regelen, we de noodzakelijke transformatie op de lange termijn niet frustreren. We timmeren regelingen niet dicht en proberen zoveel mogelijk ruimte te behouden voor proeftuinen en experimenten die bijdragen aan de transformatie.

Wij onderscheiden in de tijd vier fasen. De eerste is die van verkennen: visieontwikkeling, het verder operationaliseren van doelstellingen en het verkennen van scenario's. Op basis daarvan hebben wij een aantal bestuurlijke keuzes te maken voor de toekomst (fase 2). Bijvoorbeeld over met wie we samenwerken, de uitgangspunten voor sturing en financiering en het gewenste voorzieningenniveau. Deze keuzes leiden tot nieuw beleid en maatregelen en die in de uitvoering geïmplementeerd worden (fase 3). Tijdens het gehele proces moeten we monitoren, evalueren en onze koers bijstellen, de vierde fase. Dit is geen lineair proces en de vier fasen lopen door elkaar. De fasering van de transitie en de transformatie zijn immers ook verschillend.

	2012	2013	2014	2015	2016	[...]	2025 en verder
Verkennen	█						
Bestuurlijke keuzes	█						
Vorbereiding en uitvoering	█						
Monitoren en bijstellen	█						

Figuur: de fasen verschillen voor de transitie en de transformatie

7.1 **Doelstellingen**

De doelstelling van het programma is het realiseren van een kwalitatief goede maatschappelijke ondersteuning, die uitgaat van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners en ruimte geeft aan de professionals. Wij hebben een aantal subdoelen benoemd die wij hieronder kort toelichten. In de komende jaren spannen wij ons in om deze doelstellingen te behalen. Dat doen wij onder andere door het opzetten van proeftuinen.

Doelstelling: meer nadruk op preventie en tijdige signalering en het verminderen van de mate en duur van afhankelijkheid van onze inwoners.

Uit diverse rapporten blijkt dat sprake is van 'medicalisering' van de ondersteuning. Bij problemen wordt snel opgeschaald naar de inzet van aanbodgerichte gespecialiseerde hulp ("tweedelijnszorg"). Wij willen een beweging maken naar een vraaggericht stelsel waarbij de eerstelijnszorg (de wijk, de school, de huisarts etc.) steviger positie krijgt. De directe sociale omgeving biedt de meeste kans op preventie, tijdige signalering en laagdrempelige hulp. Wij streven ernaar de ondersteuning dicht bij onze inwoners te organiseren en hen zo kort mogelijk afhankelijk te laten zijn van overheidssteun. Dat geldt ook voor inkomensondersteuning: wij willen onze inwoners helpen zo snel mogelijk weer aan het werk te gaan. Financiële en organisatorische prikkels die een zorgvraag in stand houden moeten worden gewijzigd in prikkels die inwoners zelfredzaam maken.

Doelstelling: het terugdringen van de bureaucratische last voor inwoners, professionals en maatschappelijke organisaties.

Om onze inwoners in staat te stellen zelf verantwoordelijkheid en regie te nemen, moeten wij hen zo nodig faciliteren. Dat geldt ook voor de professionals en de maatschappelijke instellingen waar zij werken. Wij moeten nog kritischer kijken naar onze eigen regels en bureaucratie en het integraal werken en de kwaliteit aan het loket verder versterken. Wij streven ernaar dat een gezin of huishouden straks te maken heeft met slechts één plan en één professional. Verder moeten wij slim en innovatief omgaan met informatiesystemen. Onze partners moeten wij aanspreken op het behalen van maatschappelijke effecten.

Doelstelling: voorkomen schrijnende gevallen

Wij houden er rekening mee dat de voorgenomen maatregelen leiden tot stapeling. Dit kan leiden tot schrijnende gevallen. Door de transities beschikt de gemeente straks over een groot aantal ondersteuningstaken in de directe leefomgeving van onze inwoners. Wij hopen daardoor eventuele stapeling van maatregelen bij huishoudens snel te kunnen waarnemen. Waar nodig zoeken wij maximale ruimte in de wet om de juiste ondersteuning aan te bieden.

Doelstelling: meer beleidsvrijheid voor onze gemeente

Om optimaal te kunnen ontschotten en de samenhang tussen de diverse vormen van ondersteuning te kunnen herkennen is maximale beleidsvrijheid nodig voor de gemeente. Om dit te bewerkstelligen sluiten wij ons aan in de lobby van de G32, de 100.000+ gemeenten en de VNG. Tegelijkertijd benutten wij de maximale ruimte in de wet als de (stapeling van) bezuinigingen en beperkte beleidsvrijheid leiden tot schrijnende situaties. Wij doen dit vanuit de overtuiging dat de juiste ondersteuning gebaseerd is op maatwerk. Dat komt het best tot zijn recht bij een grote mate van deregulering en ruimte.

Doelstelling: terugdringen kosten

Wij hebben de overtuiging dat het integraal en ontschot organiseren van ondersteuning bijdraagt aan het terugdringen van de kosten. Door de budgetten zoveel mogelijk te ontschotten kan de samenhang tussen de regelingen worden waargenomen. Wij beogen samen met onze maatschappelijke partners een zo groot mogelijke slagkracht te realiseren, gericht op het behalen van maatschappelijke doelstellingen. In de komende tijd willen we met verschillende vormen van financiering experimenteren en leren van andere organisaties en gemeenten. Het uitgangspunt is dat iedere euro zo effectief mogelijk ingezet wordt. De kostenbesparingen worden daarom primair gezocht in de werkprocessen zodat de effecten van bezuinigingen voor onze inwoners beperkt kunnen worden.

Voldoen aan wet- en regelgeving

Vanzelfsprekend moeten wij de wet- en regelgeving uitvoeren waarvoor wij verantwoordelijk zijn. Hieronder worden de verschillende transities van wet- en regelgeving verder uiteengezet met de daarbij verwachte planning.

7.2 Routekaart

Hieronder geven wij per transitie op hoofdlijnen de planning voor 2012 weer.¹⁶ Wij staan aan het begin van een meerjarig programma. De transities zijn complex, we kunnen niet spreken van een rechtlijnig uitvoeringsproces. De programmaorganisatie werkt in de komende tijd een programmaplan met bijbehorende projectplannen uit.

7.2.1 De Wet werken naar vermogen

Op dit moment werken wij aan een aanvraag uit de herstructureringsfaciliteit voor de sociale werkvoorziening, waarvoor wij in april een raadsvoorstel aan de gemeenteraad voorleggen.¹⁷ Met onze externe partners en de gemeenteraad werken wij aan een brede (meerjarige) visie op de Wet werken naar vermogen, waarbij op inhoud de verbindingen worden gezocht met de Wmo, AWBZ en de jeugdzorg. Daarnaast worden beleidskeuzes voorbereid op het gebied van onder andere re-integratie, maatregelen, toeslagen, handhaving en minimabeleid, moeten we besluiten nemen over aanbestedingen en inkoop van re-integratietrajecten en worden verordeningen, beschikkingen en interne werkprocessen gewijzigd. Dit doen wij in nauwe samenhang met de verbeteringen die bij de cluster Sociale dienstverlening moeten worden gerealiseerd.¹⁸ In oktober 2012 leggen wij het raadsvoorstel voor de Wwv met de daaronder liggende verordeningen voor aan de raad.

Lokale planning op hoofdlijnen Wwv 2012			
	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Bestuurlijk	Visievorming Participatie Expertmeetings	Raadsbijeenkomst en raadsvoorstel herstructurering SW Nota Aanscherping Wwv en WJ Nota Handhaving Wwv Bijeenkomst raad Wwv	Raadsvoorstel Wwv
Ambtelijk	Visievorming, monitoren effecten Wwv, voorbereiding (ICT, werkprocessen etc.)		

7.2.2 De begeleidingsfunctie AWBZ

Om te waarborgen dat de inwoners die echt ondersteuning nodig hebben daar straks op kunnen rekenen, nemen we voor 2013 de huidige AWBZ cliëntgroepen als uitgangspunt. Per groep brengen we in kaart wat we in eerste instantie één op één moeten overnemen en waar ruimte is voor vernieuwing. Daarbij worden de Wmo-raad, de gebruikers zelf en zorgaanbieders betrokken. In 2013 verkennen we innovaties en slimme combinaties met andere producten, zodat we in staat zijn om medio 2013 gerichte inkoop te doen voor 2014. We weten dan ook of we dit alleen kunnen doen of dat we daarbij moeten samenwerken met andere gemeenten. In het vierde kwartaal van 2012 leggen wij de raad een nieuwe Wmo-verordening voor.

¹⁶ Op de routekaart (bijlage) wordt een meerjarig beeld geschetst.

¹⁷ Brief aan de raad Aanvraag herstructureringsfaciliteit SW, 2012/15721

¹⁸ Brief aan de raad Resultaten analyse sociale dienstverlening, 12/13637

Lokale planning op hoofdlijnen AWBZ 2012		
	2 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Bestuurlijk	Evaluatie pilot Kansen en Kantelen	Raadsvoorstel Wmo verordening Implementatieplan AWBZ 2013
Ambtelijk	Expertmeetings en onderzoek Doelgroepen in kaart Inkoop/aanbesteding	Onderzoek Proeftuinen
	ICT en werkprocessen, visievorming en regionale verkenning	

7.2.3 Jeugdzorg

Het jaar 2012 is vooral gericht op visievorming en verkenning, daarnaast op het leren via proeftuinen en het voorbereiden van keuzes voor regionale samenwerking. Wij bereiden ons voor op de overdracht van taken vanuit de Stadsregio Amsterdam. In 2012 bouwen wij verder aan ons Centrum voor Jeugd en Gezin. Wij organiseren in 2012 een proeftuin met als doel de mogelijkheden te verkennen om de vraag om zware geïndiceerde jeugdzorg terug te dringen. We bouwen daarbij voort op de pilot *Van indiceren naar verwijzen* uit 2011.

Lokale planning op hoofdlijnen Jeugdzorg 2012		
	1 ^e helft 2012	2 ^e helft 2012
Bestuurlijk	Visieontwikkeling Bijeenkomst raad jeugdzorg Keuzes regionale samenwerking	Keuzes regionale samenwerking
Ambtelijk	Visievorming en onderzoek Regionale verkenning	Visievorming, onderzoek en verkenning Proeftuinen

7.2.4 Overkoepelende activiteiten

Naast de voorbereidingen op de nieuwe taken staat dit jaar in het teken van verkenningen doen, samenwerkingsverbanden vorm geven, visies vormen en die met elkaar delen. Dat doen we onder andere door kleinschalige expertmeetings en werkconferenties met onze externe partners, gericht op het uitwisselen van standpunten, het ontwikkelen van visies en het verkennen van mogelijke samenwerking. In de eerste helft van 2012 organiseren we een brede conferentie over de transformatie van het sociale domein in relatie tot de drie transitie's. Ook de gemeenteraad, de Wmo-raad en de Cliëntenraad worden uitgenodigd. Het jaar 2012 staat ook in het teken van inzicht verkrijgen: in de financiën, aard en omvang van onze doelgroepen, de beleidsruimte, invoeringsdata en dergelijke. We brengen in kaart welke overlappende activiteiten nodig zijn om de transitie's in samenhang te realiseren. Voorbeelden daarvan zijn "toegang tot de zorg", "financieringsconstructies", "inkoop en aanbesteding" en "ICT en werkprocessen". Ook organiseren wij in 2012 en 2013 een aantal domeinoverstijgende proeftuinen.¹⁹

¹⁹ In de bijlagen lichten wij deze nader toe.

Lokale planning op hoofdlijnen overkoepelend 2012		
	1 ^e helft	2 ^e helft
Bestuurlijk	Bijeenkomst Raad Conferentie externe partners Programmabrief Communicatieplan en participatieplan Nota regionale samenwerking	Bijeenkomst Raad Voortgangsbrief
	Afstemming regiogemeenten	
Ambtelijk	Programmaplan uitwerken Inzicht cijfers en doelgroepen Afstemming regiogemeenten	Projecten en proeftuinen Afstemming regiogemeenten

7.3 Met wie werken we samen?

Alle gemeenten staan voor dezelfde opgave. Ook is duidelijk dat niet alle gemeenten de nieuwe taken en verantwoordelijkheden individueel waar kunnen maken. Dat geldt in het bijzonder voor de transitie van de jeugdzorg waar bijvoorbeeld de justitiële taken en zwaardere gespecialiseerde zorg om een grotere schaalgrootte vragen. Het kabinet geeft de gemeenten tijd om zelf te bepalen met welke gemeenten zij een samenwerking aan gaan. Als gemeenten daar niet op tijd uit komen, dan legt het Rijk samenwerkingsverbanden op. Wij hoeven niet zelf op alle gebieden het wiel uit te vinden. Gemeenten delen met elkaar de ambitie om een betere inrichting van het sociale domein te organiseren. Wij kunnen bovendien veel leren van ervaringen of proeftuinen van andere gemeenten. Natuurlijk verschillen de aanpakken en benaderingswijzen. Wij maken daar gebruik van door andere gemeenten op te zoeken en uit te nodigen. Daarnaast zijn wij aangesloten bij of nemen wij actief deel aan diverse werkgroepen en netwerken.²⁰ Wij werken nauw samen met onze buurgemeenten in de regio's Amsterdam (SRA), Amstelland (AM) en Kennemerland (VRK incl. centrumgemeente Haarlem²¹). Doel is niet alleen het delen van ervaringen en kennis; wij zijn ook om inhoudelijke redenen op elkaar aangewezen (zie verderop).

Beïnvloeden van beleid

Het slagen van de transities en transformatie hangt sterk samen met de mate van beleidsvrijheid die wij krijgen. Ook is het in de voorbereiding van belang dat wij tijdig inzicht krijgen in doelgroepen, de aard van de problematiek, de middelen en de planning. In samenwerking met andere gemeenten in de G32 (netwerk van de grootste gemeenten), de 100.000+ gemeenten en de Vereniging Nederlandse Gemeenten zijn wij in gesprek met de verantwoordelijke ministeries, bewindslieden en Kamerfracties. Wij blijven in de komende tijd het Rijk aandacht vragen voor onze wensen en ideeën over het toekomstig maatschappelijk domein.

Samenwerking in de regio

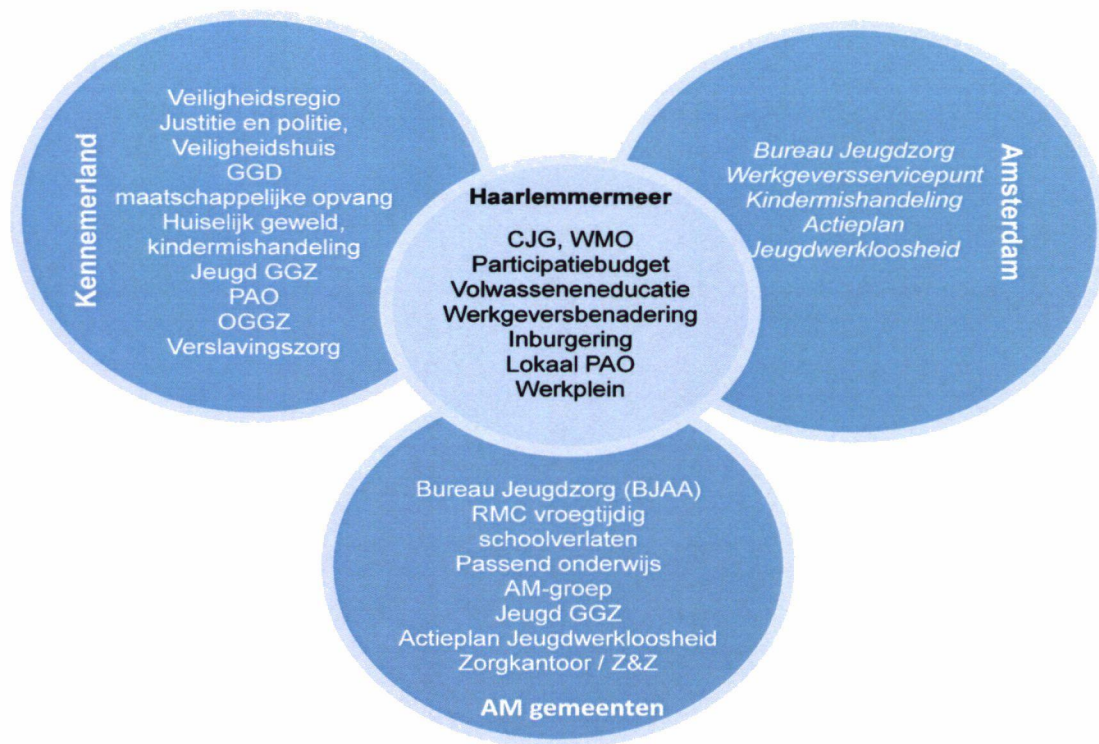
Wij kiezen alleen voor regionale samenwerking als die een duidelijke meerwaarde heeft ten opzichte van het lokaal organiseren.²² Haarlemmermeer heeft een bijzondere positie als het gaat om regionale samenwerking. Dat wordt het snelste duidelijk door het onderstaande plaatje van (niet uitputtend) de regionale samenwerkingsverbanden in het sociale domein.²³

²⁰ Zoals de G32, VNG commissies, transitiebureau AWBZ/WMO en het landelijk overleg van WMO-projectleiders

²¹ Haarlem is centrumgemeente voor maatschappelijke opvang, OGGz, verslavingszorg en huiselijk geweld.

²² Zie ook onze Nota van B&W Inrichting van programmaorganisatie, 2011/0035499

²³ We gaan hier niet in op samenwerkingsrelaties op andere gebieden als veiligheid, milieu, economie, wonen etc.

De transities en daarbij horende transformatie in het sociale domein vragen om afgewogen keuzes. Daarom brengen we op dit moment de verplichte samenwerkingsrelaties en mogelijke regionale samenwerkingsarrangementen in beeld. Voor de zomer willen we voor onszelf en onze buurgemeenten duidelijkheid verschaffen over de (verschillende) samenwerkingsverbanden.

	De verkenningen die nu per domein uitgevoerd worden.
Jeugdzorg	<ul style="list-style-type: none"> - verkenning met AM regio transitieplan SRA - verkenning met VRK gemeenten - analyse/scenario's regionale arrangementen voor/nadelen verschillende afwegingen - inkoop ambulante zorg SRA
AWBZ	<ul style="list-style-type: none"> - gezamenlijke verkenning met VRK en AM: aantallen cliënten, perspectief van deze inwoners en mogelijke aanbieders van begeleiding. - analyse/scenario's regionale arrangementen voor/nadelen verschillende afwegingen - pilot <i>Wegwijs in zorgland</i> met zorgkantoor en gemeenten AM.
WWNV	<ul style="list-style-type: none"> - samen met AM scenario's maken voor herstructurering AM Groep - de werkgeversbenadering WWNV op de agenda zetten en visie ontwikkelen. - analyse/scenario's regionale arrangementen voor/nadelen verschillende afwegingen

Externe uitvoeringspartners

Een van de kenmerken van het huidige stelsel van maatschappelijke ondersteuning, is dat we te maken hebben met vele tientallen verschillende organisaties, van zorgkantoren tot welzijnsinstellingen, van justitiële partners tot specialistische hulpverleners. Wij moeten keuzes maken met welke partners wij in de toekomst de maatschappelijke ondersteuning vorm geven en op welke wijze wij de samenwerking vorm geven.

8 Communicatie en participatie

Om de transities op een goede wijze te realiseren is een transformatie nodig: een verandering in houding en gedrag van onze inwoners, onze partners en niet in de laatste plaats van onszelf. Die hebben we niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Tegelijkertijd moeten we straks wel op de afgesproken momenten onze wettelijke verantwoordelijkheden waarmaken en dat tegen lagere kosten. Dat biedt kansen maar kan ook een spanning en risico's opleveren en goede communicatie is dan van groot belang. Bij verandertrajecten is communicatie een van de kritische succesfactoren. Dat geldt zowel voor onze eigen organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, maar ook voor onze samenwerking met onze partners en inwoners. Ten behoeve van de transities stellen we in het tweede kwartaal een communicatieplan op, dat zich richt op communicatieactiviteiten tot en met december 2012. Naast communicatie is participatie onontbeerlijk voor een goed verloop van de transities en het realiseren van onze doelstellingen. Wij betrekken onze partners de komende tijd nadrukkelijk bij de verdere visievorming en toekomstige besluitvorming. Dit doen we door aan te sluiten bij al bestaande overlegvormen en door gebruik te maken van de organisatiebrede participatiekalender. Later in het traject kan mogelijk een aantal partners als zogenaamde 'focusgroep' blijven fungeren. Belangrijke stappen worden in overleg met deze partners besproken, zo blijven we structureel in gesprek. Ten behoeve van de participatie stellen we voor de zomer een participatieplan op en maken we inzichtelijk op welke manier we dit in de praktijk brengen.

9 Risico's

De transities bieden ons de kans om noodzakelijke veranderingen te realiseren in het domein van de maatschappelijke ondersteuning. Dat is een ingewikkelde opgave die gepaard gaat met een aantal grote risico's. Wij werken op dit moment aan een uitgebreide risico-inventarisatie. De belangrijkste noemen wij hier onder.

Tijd en informatie

Er is nog de nodige onduidelijkheid over fasering, beleidsvrijheid, inhoud en middelen. Dit levert een risico op voor het tijdig voldoen aan de wetgeving en het leveren van de vereiste kwaliteit. Dat betekent dat we enerzijds moeten sturen op het halen van deadlines, maar aan de andere kant aannames moeten doen. Daarbij moeten we ons bewust zijn van de dynamiek van het transformatieproces: bij iedere stap die we zetten bij de transities moeten we rekening houden met de gewenste richting van de transformatie op langere termijn.

Beleidsvrijheid wordt beperkt

Uitgangspunt bij de transities is maximale beleidsvrijheid voor de gemeenten. Dat biedt ons de ruimte om te ontschotten en een betere inrichting van de maatschappelijke ondersteuning te realiseren. Er is een risico dat de uiteindelijke wetsvoorstellen gepaard gaan met voorwaarden die onze beleidsvrijheid inperken. Zo zijn in de Tweede Kamer bijvoorbeeld zorgen over het waarborgen van de kwaliteit van de hulpverlening als de gemeenten daar straks verantwoordelijk voor zijn. Het gevolg kan zijn dat wordt opgelegd met wie we moeten samenwerken, dat budgetten alsnog worden geoormerkt en dat in de wet allerlei eisen worden gesteld aan kwaliteit of rechtmatigheid per regeling. De wettekst voor de WWNV die nu in het parlement ligt bevestigt dit risico. Vooral in deze wet is onze beleidsvrijheid beperkt. Bijvoorbeeld als het gaat om de inzet van re-integratiemiddelen en het minimale beleid.

Stapelingeffecten

Het bestuur van de G32 heeft een quick scan²⁴ laten uitvoeren naar de optelsom van effecten van de bezuinigingen en stelselherzieningen. De grootste effecten worden verwacht bij huishoudens met één of meerdere bijstandsuitkeringen of die te maken hebben met meervoudige problematiek. Sommige gezinnen zien hun inkomen zelfs halveren. Naast directe effecten op het inkomen door een lagere uitkering en toeslagen, zijn er ook effecten aan de uitgavenkant voor gezinnen, zoals extra of hogere eigen bijdragen bij verschillende voorzieningen. De G32 wijst er op dat mensen als gevolg hiervan hun gedrag mogelijk aanpassen. Positieve effecten zijn mogelijk: meer betaald werk verrichten, meer uren gaan werken en minder een beroep doen op zorgvoorzieningen. Negatieve effecten kunnen zijn: meer zwart werk, het opzeggen van parttime banen om te voorkomen dat gekort wordt op de uitkering, zorg mijden terwijl die wel nodig is of zelfstandig gaan wonen (of de schijn wekken dat dit het geval is) om bepaalde uitkeringen of toeslagen te kunnen behouden. Zo heeft zich bij de maatschappelijke opvang in Hoofddorp al een jongere gemeld, omdat hij door zijn ouders uit huis was gezet om te voorkomen dat zij hun bijstandsuitkering verliezen. Voor de gemeente betekenen de stapelingeffecten een aanvullend risico omdat die kunnen leiden tot een stijging van de zorgvraag. De Tweede Kamer heeft in december 2011 de motie Sterk aangenomen waarin de regering wordt verzocht om de stapelingeffecten van de decentralisaties te monitoren. Het is nog onduidelijk of en op welke wijze het kabinet daaraan tegemoet komt. Bij het monitoren van stapelingeffecten gaat het nadrukkelijk niet alleen om de transities, maar ook om andere maatregelen van het kabinet die mogelijk "stapelen" bij een aantal kwetsbare groepen.

Financiën

De financiële omvang van de nieuwe taken is groot en de bezuinigingen zijn fors. Daarbij komt dat het risico op overschrijding bij open einde regelingen reëel is. De AWBZ begeleiding en de jeugdzorg zijn voorbeelden waarbij nu al in de praktijk is gebleken dat zich onverwachte groei kan voordoen en ook kan het zijn dat financiële aspecten geleidelijk of pas na enige tijd zichtbaar worden. Bij uitvoerders is een cultuuromslag of een kwalitatieve inhaalslag nodig. Dat kan een vertragend effect hebben op de verlaging van de kosten die het Rijk ons bij aanvang al heeft opgelegd. Met stelselwijzigingen en organisatorische veranderingen kunnen zich frictiekosten voordoen, bijvoorbeeld als het gaat om informatievoorziening (ICT). Het Rijk compenseert transitiekosten maar deze compensatie is onvoldoende voor alle inspanningen die nodig zijn om de transities te realiseren. Wij gaan hier verderop bij "middelen" nader op in.

Incidenten

Bij incidenten zoals familiedrama's wordt veelal het functioneren van de hulpverlening ter discussie gesteld, zeker als er kinderen betrokken zijn. Ieder incident leidt tot een toename van verantwoordingsmechanismen en risicoafdekking. Dit heeft de hulpverlening in een neerwaartse spiraal gebracht, waarbij de professionals hoofdzakelijk worden afgerekend op het voldoen aan vooraf vastgestelde protocollen en het verantwoorden van de gepleegde inzet, in plaats van op het bereiken van maatschappelijke doelstellingen. Er is met andere woorden een spanning ontstaan tussen (overmatige) beheersing en controle enerzijds en effectieve hulpverlening anderzijds. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de (jeugd)zorg verschuift straks naar de gemeente. Het genoemde spanningsveld vraagt veel van de lokale politiek en bestuur.

²⁴ Uitgevoerd door NICIS/Ecorys, *Stapelingeffecten van de bezuinigingen in het sociale domein, 2011*

10 Gevolgen voor onze organisatie

Wij staan voor een grote opgave die veel kansen biedt maar ook om extra inzet vraagt. In de komende jaren moet de ambtelijke organisatie fors inzetten op de transities en transformatie. Wij hebben in oktober 2011 besloten²⁵ een compacte programmaorganisatie in te richten om sturing te geven aan de transitie en transformatie, waarbij we zoveel mogelijk gebruik maken van de aanwezige deskundigheid in onze organisatie. Coördinatie en regie door het programmateam blijft tot zeker 2015 noodzakelijk, al wordt de inzet uiteindelijk steeds kleiner en komen taken en verantwoordelijkheden in stappen “terug” in de reguliere organisatie. Er is ook grote inzet nodig van de rest van de organisatie. Het gaat dan om beleid, uitvoeringservaring en andere taken zoals inkoop en aanbesteding, communicatie, ICT en financieel advies.

Wij streven een samenwerking na waarin onze inwoners, professionals en instellingen grotendeels zelf aan zet zijn; wij ondersteunen en blijven verantwoordelijk. Een belangrijke succesfactor is de kwaliteit die wijzelf leveren als verantwoordelijke overheid. Wij moeten het goede voorbeeld geven en dat vraagt veel van onze organisatie. Het betekent dat wij onze organisatie en financiën moeten ontschotten en werkprocessen anders moeten inrichten. Onze medewerkers moeten we ruimte bieden en zij moeten leren anders te kijken naar onze inwoners en naar hun eigen rol. Dat gaat allemaal niet vanzelf. In de komende maanden en jaren wordt duidelijk wat nodig is in onze organisatie (cultuur, competenties, inzet en aansturing) om de doelstellingen te behalen. Wij sluiten niet uit dat wij moeilijke keuzes moeten maken.

Wat mag het kosten?

11 Middelen

Met de transities is een aanzienlijk bedrag gemoeid. Landelijk gaat het opgeteld om ruim acht miljard euro per jaar aan extra geld. Tegelijkertijd bezuinigt het Rijk op de transities. Daar bovenop zijn andere bezuinigingen aangekondigd die de gemeenten raken, zoals de korting op de re-integratie door het UWV, de bezuinigingen op het passend onderwijs, de invoering van een hogere bijdrage in de Zorgverzekeringswet en de AWBZ.

Transitie	Omvang per jaar (indicatief)	Haarlemmermeer per jaar (indicatief)	Bezuinigingen per jaar (indicatief landelijk)
WWNV	€ 2 - € 2,5 miljard	€ 3,7 miljoen (alleen participatiebudget)	€ 400 miljoen re-integratie € 900 miljoen wajong € 650 miljoen werkvoorziening
AWBZ	€ 2,7 - € 3,1 miljard	€ 20 - € 25 miljoen	€ 140 miljoen vanaf 2014
Jeugdzorg	€ 3,5 miljard	€ 35 miljoen	€ 80 miljoen in 2015 oplopend tot € 300 miljoen in 2017

Tabel: de landelijke cijfers nu bekend vertaald naar Haarlemmermeer. Cijfers zijn ter illustratie want ze zijn door een indicatieve verdeelmethode doorgerekend vanuit ruw geschatte cijfers. Bron: VNG en schattingen door Zorgkantoor.

Er zijn nog geen besluiten genomen over de omvang, indexering en verdeling van middelen over de gemeenten. Het kabinet heeft bovendien extra bezuinigingen aangekondigd. Ook de kosten van de uitvoering zijn nog niet helder. In welk stadium daar zicht op ontstaat, verschilt waarschijnlijk per transitie. Wat betreft de huidige kosten laat het Rijk voor de AWBZ een onderzoek uitvoeren naar de omvang van de uitvoeringskosten die het Centrum

²⁵ Nota van B&W Inrichting van programmaorganisatie voor de decentralisaties sociaal domein, 2011/0035499

Indicatiestelling Zorg (CIZ), het Centraal Administratiekantoor (CAK) en de Zorgkantoren nu voor de uitvoering van de AWBZ begeleiding maken. Wij onderzoeken daarnaast zelf wat de kosten zijn van het uitvoeren van de nieuwe taken.

Het financiële inzicht is nog gefragmenteerd en met de nodige onzekerheden omgeven. Wij verwachten dat wij vanaf de komende meicirculaire meer helderheid hebben en daarover met de raad in gesprek kunnen bij de algemene beschouwingen in juni 2012. Bij de opstelling van programmabegroting 2013-2016 betrekken wij vervolgens - voor zover bekend - de budgetten en de geraamde kosten. Om eventuele ongewenste negatieve gevolgen van de bezuinigingen te beperken is bij de vaststelling van de programmabegroting 2011-2014 door de raad een zogenaamde behoedzaamheidsreserve ingesteld. Een van de redenen om een behoedzaamheidsreserve aan te houden zijn de risico's betreffende uitvoering decentralisaties.

Transitiebudgetten

Ook in de voorbereiding wordt de komende jaren veel van onze organisatie verwacht om de transitie en de transformatie in goede banen te leiden. Wij hebben bij de instelling van de programmaorganisatie een minimumaanvraag van middelen gedaan²⁶ voor de inrichting van de kern van het programma: €100.000 voor 2011, €400.000 in 2012 en €250.000 in 2013. De middelen voor 2011 zijn opgenomen in de najaarsrapportage 2011 en de middelen voor 2012 en 2013 zijn opgenomen in de programmabegroting 2012-2015. Uitgangspunt is dat we zoveel als mogelijk gebruik maken van de beschikbare budgetten, deskundigheid en capaciteit in onze organisatie.

Financiële dekking	2012	2013	
Programmabegroting 2012-2015 <i>(reeds opgenomen bij vaststelling programmabegroting 2012)</i>	400.000	250.000	
Compensatie Rijk transitiekosten AWBZ <i>(wordt betrokken bij afweging in VJR 2012)</i>	320.000	220.000	
Compensatie Rijk transitiekosten Jeugdzorg <i>(wordt betrokken bij afweging in VJR 2012)</i>	77.000	231.000	2013 = indicatief
Compensatie Rijk transitiekosten WWNV	0	0	geen compensatie
TOTAAL financiële dekkingsbronnen	797.000	701.000	

Wij hebben aangekondigd een nieuwe afweging van middelen aan de raad voor te leggen nadat meer duidelijkheid zou ontstaan over beschikbare middelen vanuit het Rijk. Het kabinet stelt in 2012 een bedrag van €47,6 miljoen en in 2013 een bedrag van €32 miljoen beschikbaar via de algemene uitkering. Deze middelen zijn bedoeld om gemeenten te compenseren voor de (transitie)kosten die samenhangen met de decentralisatie van de functie begeleiding uit de AWBZ. Voor onze gemeente betekent dit een toevoeging van €320.000 in 2012 en €220.000 in 2013.²⁷ Voor de invoeringskosten voor de decentralisatie jeugdzorg is in 2012 en 2013, respectievelijk €16 miljoen en €48 miljoen beschikbaar via de algemene uitkering. Onze gemeente ontvangt voor 2012 €77.000. De verdeling voor 2013 is nog niet bekend. Naar verwachting ontvangen wij in 2013 drie keer zoveel als over 2012 (circa €231.000).²⁸ Deze Rijksbudgetten worden voor 2012 (beide) en 2013 (alleen AWBZ)

²⁶ Gezien de urgentie heeft de raad de geraamde kosten voorgefinancierd uit de algemene dekkingsreserve.

²⁷ Brief aan de raad Septembercirculaire 2011 betreffende gemeentefonds, (2011/64213)

²⁸ Brief aan de raad Decembercirculaire 2011 betreffende gemeentefonds, 2012/6591

betrokken bij de integrale afweging door de raad in het kader van de Voorjaarsrapportage 2012. Voor de invoeringskosten van de WWNV zijn tot op heden door het Rijk geen middelen beschikbaar gesteld.

Inzet door de organisatie

In de afgelopen maanden is de programmaorganisatie verder uitgebouwd naar zijn beoogde vorm. Wij hebben meer duidelijkheid over de personele en materiële inzet die nodig is in 2012 en 2013. Met tevredenheid stellen wij vast dat we het programmateam bijna volledig hebben bemenst met onze eigen medewerkers. Wel blijkt in de opstartfase van het programma meer inzet nodig te zijn zoals een planner en externe deskundigheid op inhoud. Ook in de rest van 2012 en 2013 is de benodigde inzet groter dan eerder geraamd (zie onderstaande tabel).

Kosten 2012	2012	2013
Programmteam	500.000	400.000
Materieel budget	100.000	200.000
<i>Totaal programmaorganisatie</i>	<i>600.000</i>	<i>600.000</i>
<i>Extra tijdelijke inzet organisatie (verdringingseffecten)</i>	<i>300.000</i>	<i>150.000</i>
Subsidie provincie ²⁹	-/ 20.000	
TOTAAL benodigde middelen	880.000	750.000

Naast de werkzaamheden van het programmateam is de noodzakelijke ambtelijke inzet vanuit de organisatie fors. Opgeteld gaat het om circa 13 fte in 2012 en 9 fte in 2013. Zoals aangekondigd is deze inzet zoveel mogelijk georganiseerd door tijdelijke herprioritering in de organisatie en deels kan de inzet als regulier werk worden beschouwd. Toch nemen wij verdringingseffecten waar. Die hebben tot gevolg dat wij een aantal taken op dit moment niet kunnen uitvoeren. Zo is er geen nieuwe inzet op jeugdbeleid, beperkte inzet op arbeidsmarktbeleid en minimale inzet op dossiers als openbare geestelijke gezondheidszorg, mantelzorg en vrijwilligerswerk. Bovendien is de reguliere uitvoeringsorganisatie van onze sociale dienstverlening niet berekend op de benodigde extra inzet ten behoeve van de transities.³⁰

Na zorgvuldige afweging komen wij tot de conclusie dat in de organisatie tijdelijk extra inzet nodig is van ongeveer 4 fte in (geheel) 2012 en 2 fte in 2013. Inclusief de inzet in het programmateam en de geraamde materiële budgetten komen wij tot een totaal benodigd bedrag van €880.000 voor 2012 en €750.000 in 2013. In het kader van de Voorjaarsrapportage 2012, leggen wij hiertoe een voorstel aan de raad ter integrale afweging voor. Hierbij betrekken wij in elk geval de inzet van de behoedzaamheidsreserve.

Herstructurering sociale werkvoorziening

In onze brief aan de raad van 22 februari 2012³¹ hebben wij aangekondigd een aanvraag voor te bereiden voor de herstructureringsfaciliteit van het Rijk ten behoeve van onze sociale

²⁹ Betreft een deel van een grotere subsidie. Deze wordt bij de VJR2012 via een budgetneutrale mutatie in de begroting verwerkt in programma 4, product 630

³⁰ Zie ook paragraaf 5.4 over de uitvoering van de sociale dienstverlening

³¹ Brief aan de raad Aanvraag herstructureringsfaciliteit SW, 2012/15721

werkvoorziening (AM Groep). Aan deze subsidieaanvraag is cofinanciering verbonden. In het raadsvoorstel dat wij in april 2012 separaat aan de raad voorleggen, gaan wij hier nader op in.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is verantwoordelijk voor het stellen van de kaders. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. De programmaorganisatie wordt aangestuurd door een bestuurlijk/ambtelijke stuurgroep die onder andere bestaat uit wethouders Van Dijk, Bak en Nederstigt.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

12 Sturing en evaluatie

Er is sprake van een meerjarig programma met de nodige onzekerheden in planning, inhoud en financiën. Wij moeten met andere woorden voortdurend bijsturen. Daarom is het van groot belang dat wij de gemeenteraad intensief betrekken en met de externe partners van onze gemeente in gesprek blijven. Wij rapporteren conform de reguliere bestuurlijke PCC cyclus. Daarnaast sturen wij eens per kwartaal een inhoudelijke brief met de laatste stand van zaken naar de raad. Wij evalueren één keer per jaar tussentijds en sturen deze evaluatie ter bespreking naar de raad. Daarnaast stellen wij het presidium voor om in juni 2012 en in het najaar van 2012 opnieuw een informatieve raadsbijeenkomst te houden.

Besluit

Op grond van het voorgaande hebben wij besloten om:

1. De in deze nota beschreven richting, proces en aanpak programma sociaal domein vast te stellen;
2. de geraamde gemeentelijke transitiekosten voor 2012 en 2013 (respectievelijk €880.000 en €750.000) te betrekken bij de integrale afweging in het kader van de Voorjaarsrapportage 2012;
3. Naast de reeds beschikbare dekking in de begroting (€ 400.000 in 2012 en € 250.000 in 2013), bij de Voorjaarsrapportage 2012 aanvullende dekking voor te stellen in de vorm van de inzet van de beschikbare rijksmiddelen ter compensatie van transitiekosten en een onttrekking uit de behoedzaamheidsreserve;
4. het presidium voor te stellen in juni 2012 en in het najaar van 2012 een informatieve raadsbijeenkomst te plannen;
5. deze nota ter bespreking aan te bieden aan de raad.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
namens dezen,
de portefeuillehouders,

S. Bak

J.C.W. Nederstigt

mr. A.Th.H. van Dijk

Onderwerp **Richting, proces en aanpak programma sociaal domein**
Volgvel **21**

Bijlage(n)

Routekaart 2011-2015

Achtergrondinformatie AWBZ/Wmo + Wwv + Jeugdzorg

Achtergrondinformatie Passend onderwijs

Achtergrondinformatie Proeftuinen

2012

2013

2014

2015

2016

Routekaart Sociaal Domein Haarlemmermeer

1e helft

2e helft

1e helft

2e helft

heel

heel

heel

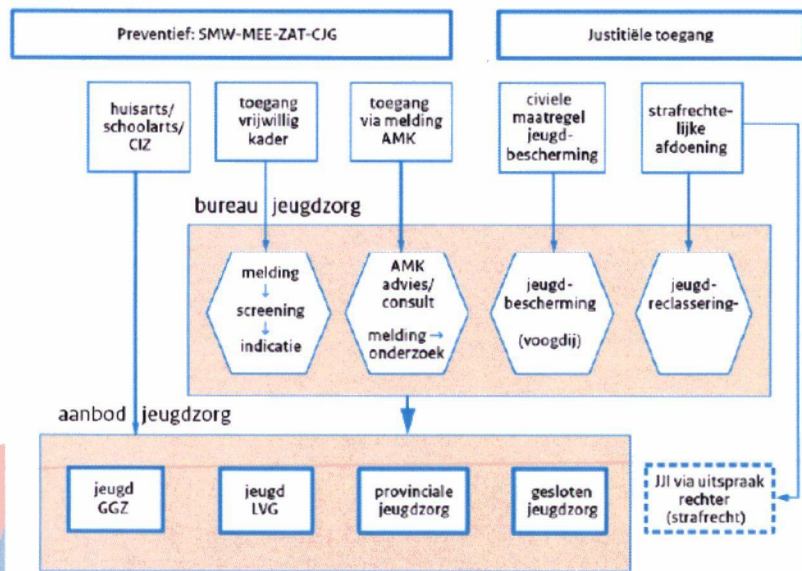
Transformatie Sociaal Domein	<p>Integrale visie en strategieontwikkeling.</p> <p>Juni: Bijeenkomst voor externe partners</p> <p>Maart: informatieve raadsbijeenkomst April: programmabrief</p> <p>2^e kwartaal: Participatieplan 2^e kwartaal: Communicatieplan</p> <p>Meicirculaire</p> <p>Harmoniseren werkprocessen en ICT</p> <p>Keuzes voor regionale samenwerking</p>	<p>Vorbereiding proeftuin Brede Sociale Wijkteams</p> <p>1 juli: inwerkingtreding wet gemeentelijke schuldhulpverlening</p> <p>Augustus: passend onderwijs geïntroduceerd</p> <p>Harmoniseren werkprocessen en ICT</p> <p>Optie juni: informatieve raadsbijeenkomst <i>Keuzes decentralisaties en sociaal beleid in samenhang</i></p>	<p>Experimenteren met en implementeren van nieuwe werkwijzen</p> <p>Start proeftuin Brede Sociale Wijkteams</p> <p>Implementatie kansen en kantelen naar sociaal domein breed.</p> <p>Harmoniseren werkprocessen en ICT</p>	<p>Experimenteren met en implementeren van nieuwe werkwijzen</p> <p>Harmoniseren werkprocessen en ICT</p>	<p>Experimenteren met en implementeren van nieuwe werkwijzen</p>	<p>Experimenteren met en implementeren van nieuwe werkwijzen</p>	<p>Experimenteren met en implementeren van nieuwe werkwijzen</p>
WWnV	<p>Regionale verkenning. Herstructureringsplan sociale werkvoorziening.</p> <p>Juni: aanscherpingen in de WWB en intrekking WIJ, met voorstellen voor de WWNV zoals tegenprestatie, loondispensatie ed nota handhaving WWB</p>	<p>Opstellen nieuwe verordeningen en besluitvorming over samenwerking, sturing etc.</p> <p>Oktober raadsbehandeling WWNV inclusief onderliggende verordeningen</p> <p>Nota Social Return</p>	<p>Invoering WWnV</p> <p>Pilots nieuwe werkwijzen.</p>				
AWBZ begeleiding	<p>Verkennen doelgroepen en aanbieders en regionale verkenning.</p> <p>Doorontwikkeling project Kansen en Kantelen. Besluitvorming over uitvoering en zorginkoop</p>	<p>Vaststellen WMO-verordening</p> <p>Vorbereiding uitvoering</p> <p>Besluitvorming over samenwerking, sturing etc.</p>	<p>Overgang begeleiding nieuwe klanten.</p> <p>Pilots nieuwe werkwijzen.</p>	<p>Pilots nieuwe werkwijzen.</p>	<p>Overgang alle begeleiding.</p>		
Jeugdzorg	<p>Onderzoek regionale verkenning.</p> <p>CJG-proeftuinen</p> <p>Werkplan Stadsregio: Overdracht ambulante zorg, Proeftuin multifocale zorg, Bouwstenen voor regionale samenwerking</p> <p>Lobby richting rijk.</p> <p>Verkenning jeugdzorg doelgroepen met name Jeugd-GGZ/jeugd LVB</p>	<p>Wetsvoorstel Jeugdzorg eind 2012</p> <p>CJG-proeftuinen: Eigen regie ouders, CJG sociale wijkteams, Doorontwikkeling pilot van indiceren naar verwijzen naar erbij halen</p> <p>Besluitvorming over regionale samenwerking</p> <p>Werkplan Stadsregio: Overdracht ambulante zorg, Proeftuin multifocale zorg</p>	<p>Pilots nieuwe werkwijzen.</p> <p>Vorbereiden justitieel kader</p> <p>Ondersteuningsplannen voor Passend Onderwijs.</p> <p>Vorbereiding over uitvoering en zorginkoop/subsidiering</p> <p>CJG-proeftuinen: Eigen regie ouders, CJG sociale wijkteams, Doorontwikkeling pilot van indiceren naar verwijzen naar erbij halen</p>	<p>Besluitvorming over samenwerking, sturing etc.</p> <p>Eerste kwartaal: Besluitvorming over uitvoering en zorginkoop/subsidiering</p> <p>Vormgeven van uitvoering en zorginkoop/subsidiering</p>		<p>Voorgesteld: overgang gehele jeugdzorg naar gemeenten</p>	

Achtergrondinformatie decentralisatie Jeugdzorg

Wat houdt de decentralisatie in?

Op dit moment zijn de verantwoordelijkheden in de jeugdzorg verdeeld tussen het Rijk, de provincies en gemeenten. De wettelijke grondslag van de jeugdzorg is gelegen in de Wet op de jeugdzorg en deels in de AWBZ en de Zorgverzekeringswet. Het kabinet beoogt een stelselwijziging door te voeren, waarin gemeenten verantwoordelijk worden voor de zorg voor jeugd en de financiering. Er komt één wettelijke grondslag: de Wet zorg voor jeugd. Het Rijk hoopt hiermee inhoudelijke en organisatorische veranderingen in het geheel van de jeugdzorg te realiseren. Daarnaast wil het Rijk door de 'hulp dichtbij' eerder en sneller in te zetten de stijgende vraag naar gespecialiseerde zorg terug te dringen.

Concreet worden de volgende taken overgeheveld naar gemeenten: toegangstaken Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, jeugdbescherming en jeugdreclassering, jeugd- en opvoedhulp, jeugdzorgplus, Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (j-GGZ) en de zorg voor Jeugd Licht Verstandelijk Beperkten (j-LVB). Er komt één financiering en een nieuw wettelijk kader voor al deze vormen van ondersteuning en hulp aan kinderen en hun opvoeders. In de nieuwe Wet zorg voor jeugd wordt vastgelegd dat gemeenten zorg moeten dragen voor een herkenbare en laagdrempelige plek van waaruit een aantal basisfuncties van ondersteuning en zorg worden aangeboden. In het regeerakkoord staat daarnaast dat de centra voor jeugd en gezin als front-office kunnen dienen voor de over te hevelen taken. Dat is voor onze gemeente goed nieuws: Haarlemmermeer is een koploper in de ontwikkeling van de centra voor jeugd en gezin. Ons Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is nu al een stevig samenwerkingsverband van instellingen op het gebied van onderwijs, welzijn en jeugdzorg.

Het hiernaast afgebeelde figuur geeft een versimpelde weergave van het stelsel van de jeugdzorg. Aan de basis het preventieve aanbod op gebied van gezondheidszorg, opvoed- en opgroei-ondersteuning bestemd voor alle ouders en kinderen. De toegang tot de specialistische hulp is geregeld via indicatiestelling door Bureau Jeugdzorg (provinciale jeugdzorg, jeugd GGZ en jeugdbescherming en jeugdreclassering). Daarnaast via het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor de jeugd GGZ langdurig verblijf en de jeugd LVB. Tot slot kunnen ook de huisarts en de jeugdarts indiceren voor de jeugd GGZ.

De gebruikte afkortingen zijn:

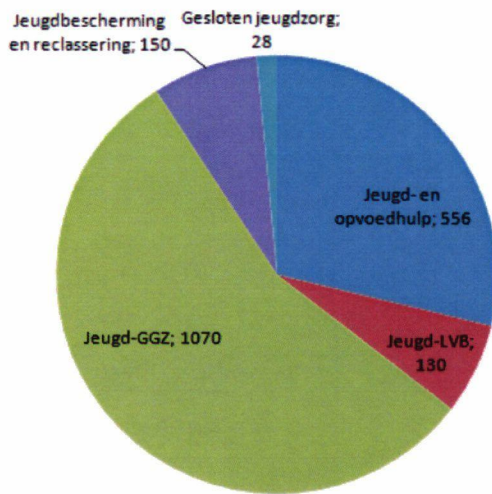
- SMW: School Maatschappelijk Werk
- MEE: Vereniging voor Ondersteuning bij Leven met een Beperking
- ZAT: Zorg- en Adviesteam
- CJG: Centra voor Jeugd en Gezin
- AMK: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
- JJI : Justitiële Jeugdinrichtingen

Voor de regionale samenwerking binnen de jeugdzorg geldt dat het in eerste instantie aan gemeenten is om te bepalen op welke schaalgrootte zij de uitvoering bovenlokaal gaan organiseren. De afspraken zullen tenminste betrekking hebben op de dure gespecialiseerde zorg en op de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. De afspraken moeten uiterlijk een jaar voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet gereed zijn. Op het moment dat de wet in werking treedt, moeten de afspraken over de bovenlokale uitvoering van taken operationeel zijn. Indien blijkt dat de afspraken over bovenlokale uitvoering van taken tussen gemeenten niet tijdig worden gerealiseerd treedt het Rijk met de VNG in overleg om te bezien wat er moet gebeuren om de bovenlokale uitvoering van taken tot stand te laten komen.

Planning

Het wetsvoorstel wordt naar verwachting eind 2012 aangeboden aan de Tweede Kamer. In de loop van 2012 verschijnt het transitieplan. In dit plan beschrijven Rijk, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Interprovinciaal Overleg (IPO) de fasering van de stelselwijziging. Partijen streven ernaar de wet uiterlijk 01-01-2014 in het Staatsblad te publiceren, waarna de wet per 01-01-2015 in werking kan treden.

Doelgroepen

Op basis van de gegevens die wij hebben verkregen schatten wij het totaal aantal cliënten in de jeugdzorg binnen Haarlemmermeer op ongeveer 1800. Binnen en tussen de verschillende zorgsectoren en vormen van jeugdzorg zit overlap. Jongeren kunnen namelijk meerdere indicaties krijgen voor gelijktijdig gebruik van verschillende vormen van zorg. Zo komt bijvoorbeeld de combinatie op gebied van Jeugd- en opvoedhulp en jeugd-GGZ regelmatig voor. De verdeling tussen de verschillende vormen van jeugdzorg binnen Haarlemmermeer is hiernaast afgebeeld.

In 2011 zijn ongeveer 1050 jongeren uit Haarlemmermeer in aanraking geweest met Bureau Jeugdzorg. Ongeveer de helft is ook daadwerkelijk een zogenaamd cliënttraject gestart.

Relaties (doelgroepen) met andere decentralisaties

Bij slechts 30% van de jeugdzorggebruikers is er sprake van een enkelvoudige jeugdzorgvraag. Heel vaak gaan jeugdzorgvragen gepaard met GGZ problematiek en/of LVB problematiek, bij de kinderen en/ of de ouders. Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat het gebruik van jeugdzorg relatief sterk samenhangt met ouder- en gezinskenmerken, namelijk het ontvangen van een uitkering, aanraking met de politie en de gezinsvorm. Daarnaast is er specifieke samenhang met de doelgroep kinderen met psychiatrische grondslag (AWBZ) en de WAJONG doelgroep

in de Wet Werken naar Vermogen. Tot slot is er een relatie met het Passend Onderwijs, afstemming is noodzakelijk tussen ondersteuning die scholen zelf leveren aan leerlingen en ondersteuning door instellingen die de gemeente aanstuurt en financiert. Over de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden moet op overeenstemming gericht overleg met gemeenten worden gevoerd.

Achtergrondinformatie Wet Werken naar Vermogen

Wat houdt de decentralisatie in?

Er komt één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt: de Wet Werken naar Vermogen (WWNV). Deze nieuwe wet gaat op 1 januari 2013 in en hervormt de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) en de Wet sociale werkvoorziening (WSW).

Doel van de nieuwe, bredere wet is dat iedereen werkt naar zijn of haar mogelijkheden, bij voorkeur bij een reguliere werkgever.

Met ingang van 1 januari 2012 is de huidige WWB reeds drastisch gewijzigd, waardoor de nadruk meer komt te liggen op de eigen verantwoordelijkheid. Jongeren hebben geen recht op bijstand als zij niet over een startkwalificatie beschikken en er is een wachttijd van vier weken ingevoerd voor deze groep. Daarnaast is er een huishoudinkomenstoets geïntroduceerd waardoor er nog maar recht bestaat op één uitkering per huishouden.

Met de invoering van de WWNV wordt de gemeente, naast de doelgroep die onder de WWB en WSW vallen, ook verantwoordelijk voor de groep jonggehandicapte die nog arbeidscapaciteit hebben¹. Er komt één participatiebudget waaruit de re-integratieactiviteiten voor zowel de doelgroepen uit de WWB en de Wajong als de oude doelgroep uit de WSW worden betaald. Op deze wet zijn tegelijkertijd een aantal bezuinigingsmaatregelen van toepassing, waaronder een grote reductie van het participatiebudget, waardoor met minder geld een veel grotere en meer diverse groep mensen moet worden bediend.

Het Rijk heeft een nieuw instrument, loondispensatie, in het leven geroepen om (reguliere) werkgevers over de brug te helpen om personen met een beperking in dienst te nemen: een werkgever hoeft dan niet het minimumloon te betalen als een werknemer dat (nog) niet zelfstandig kan verdienen. De gemeente vult het salaris aan tot maximaal het wettelijke minimumloon.

WSW

De huidige WSW maakt het mogelijk dat mensen met een arbeidsbeperking die (begeleid) willen werken, dat kunnen doen in een zo normaal mogelijke arbeidsomgeving. Met de invoering van de WWNV worden de indicatiecriteria van de WSW aangescherpt. Alleen mensen die in een beschutte werkomgeving kunnen werken krijgen nog een indicatie. Dat heeft tot gevolg dat het aantal mensen dat beschut werk krijgt, de komende jaren met tweederde afneemt. De overige mensen dienen een plek op de reguliere arbeidsmarkt te vinden. Op termijn zijn daardoor veel minder WSW plekken nodig. De herstructureringsfaciliteit helpt gemeenten en sw-bedrijven die omslag te maken en verbeteringen door te voeren.

WWB

De WWB is bedoeld voor inwoners die (tijdelijk) niet zelf kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan. Onderdeel van de WWB is de bijzondere bijstand (ook wel minimabeleid genoemd). Met de invoering van de WWNV verandert dat niet. Soms betreft dat een eenmalige jaarlijkse uitkering aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen. Er is ook een groep mensen die een langdurigheidstoeslag ontvangen omdat zij langer dan drie jaar op een minimumuitkering of een inkomen tot 110 procent van het minimumloon zijn aangewezen. De grootste groep mensen ontvangt bijzondere bijstand op grond van individuele omstandigheden zoals bijvoorbeeld medische kosten. Bijzondere bijstand wordt verleend naar draagkracht en er geldt een vermogensgrens.

¹ Tot 1 januari 2013 is het UWV (nog) verantwoordelijk voor deze doelgroep.

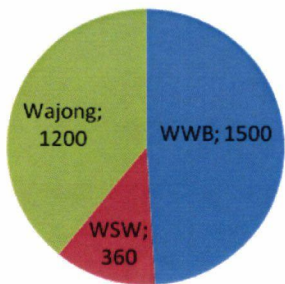
Wajong

Op dit moment is het UWV verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wajong. Als de Wajong opgaat in de WWNV gaat die verantwoordelijkheid voor een deel over naar de gemeente. Het UWV behoudt de verantwoordelijkheid voor mensen die geen arbeidscapaciteit hebben. Dat is de grootste groep. De jongeren die dit jaar (2012) instromen bij het UWV en wel over arbeidscapaciteit beschikken vallen vanaf 1 januari 2014 onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De jongeren die zich melden vanaf 2013 hebben of geen arbeidscapaciteit en blijven instromen in de Wajong, of hebben wel arbeidscapaciteit en vallen onder de WWNV. Veel jongeren zullen echter niet in aanmerking komen voor een uitkering ingevolge de WWNV omdat zij nog thuis wonen en hun ouders over inkomen beschikken. Door de invoering van de huishoudtoets bestaat er daardoor geen recht op bijstand.

Planning

Het wetsontwerp Wet werken naar vermogen wordt naar verwachting half april behandeld in de Tweede kamer, naar verwachting vindt eind april de stemming plaats. De wet treedt op 1 januari 2013 in werking.

Doelgroepen

De huidige doelgroepen die (deels) de gevolgen ervaren van de WWNV zijn hiernaast afgebeeld. In januari 2012 ontvingen circa vijftienhonderd van onze inwoners een uitkering vanuit de WWB. Ongeveer 360 mensen maken gebruik van de WSW. In onze gemeente is de AM Groep verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet. Vanuit Haarlemmermeer werken er bijna driehonderd mensen en er staan circa zestig mensen op de wachtlijst. Zo'n 75 van onze inwoners werken bij andere SW-bedrijven in omgeving, zoals Paswerk in Haarlem of Pantar in Amsterdam. Op dit moment ontvangen ongeveer twaalfhonderd jongeren in de gemeente Haarlemmermeer een Wajong uitkering. Van deze groep vallen per 1 januari 2014 alleen de jongeren die na 1-1-2012 een Wajong uitkering aanvragen en arbeidscapaciteit hebben, onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Door invoering van de huishoudinkomenstoets komen de meesten van hen mogelijk niet in aanmerking voor een uitkering ingevolge de WWNV.

Relaties (doelgroepen) met andere decentralisaties

Met de invoering van de WWNV wordt de gemeente, naast de doelgroep die onder de WWB en WSW vallen, ook verantwoordelijk voor de groep jonggehandicapten die nog arbeidscapaciteit hebben². Hier proberen wij, daar waar mogelijk, de relatie te leggen met de transitie Jeugdzorg, AWBZ en Passend Onderwijs. Aanvullend bestaat er een relatie tussen de WWNV en de AWBZ, de meeste personen die onder de WAJONG regeling vallen hebben namelijk een AWBZ indicatie voor begeleiding. Verder verwachten we een relatie tussen de Sociale Werkplaats en het aantal nieuwe AWBZ mensen, hiertussen kan overlap bestaan of de mensen kunnen wellicht met loondispensatie aan het werk. Tot slot blijkt uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau dat ouder- en gezinskenmerken, zoals het ontvangen van een uitkering, sterk samenhangen met het gebruik van jeugdzorg.

Achtergrondinformatie AWBZ naar de Wmo

Wat houdt de decentralisatie in?

Iedereen kan door ziekte of handicap afhankelijk worden van langdurige zorg of ondersteuning. Voor die zorg – thuis of in een instelling – is de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ). De AWBZ vergoedt kosten die niet onder de zorgverzekeringswet vallen. Het gaat om verschillende soorten zorg, waaronder begeleiding: ondersteuning in het dagelijks leven. De extramurale¹ begeleiding uit de AWBZ wordt gedecentraliseerd naar de gemeenten en valt dan onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het gaat om de individuele begeleiding en groepsgerichte begeleiding voor mensen met matige tot ernstige beperkingen. Onder begeleiding wordt verstaan: bevordering, behoud of compensatie van zelfredzaamheid zodat opname in een instelling of verwaarlozing voorkomen kan worden. Begeleiding omvat activiteiten als woonbegeleiding, praktische pedagogische thuishulp en gezinsondersteuning, begeleiding tijdens voortgezet speciaal onderwijs, thuisbegeleiding, dagactiviteiten voor GGZ (DAC Roads), dagbesteding voor verstandelijk beperkten, zaterdagopvang voor kinderen met verstandelijke beperking, activerende psychiatrische thuiszorg en begeleiding bij rehabilitatie trajecten verslaafden. Ook kortdurend verblijf (zoals logeervoorzieningen) en het vervoer die zijn gekoppeld aan dagbesteding komen onder de Wmo te vallen. Mensen met een indicatie voor (langdurig) verblijf kunnen ook na 2014 een beroep doen op de AWBZ.

Wat blijft in de AWBZ ?

Naast alle intramurale zorg blijft ook een gedeelte van de extramurale zorg in de AWBZ, namelijk: persoonlijke verzorging (hulp bij het douchen, aankleden of naar het toilet gaan); verpleging: wondverzorging (injecties geven) en behandeling (zorg bij een aandoening of beperking, psychiatrische behandeling thuis).

De Wmo-compensatieplicht wordt uitgebreid met een nieuw resultaat: 'bieden van ondersteuning zodat een burger dagelijkse levensverrichtingen kan uitvoeren en het persoonlijk leven structureert en daarover regie voert²'.

Op dit moment indiceren het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) of Bureau Jeugdzorg onze inwoners voor begeleiding. Een cliënt heeft na indicatie de keuze uit zorg in natura (ZIN) of een persoonsgebonden budget (PGB), of een combinatie van beide. Bij ZIN wordt de zorg ingekocht en geleverd onder verantwoordelijkheid van het Zorgkantoor. Bij een PGB ontvangt een cliënt een geldbedrag van het Zorgkantoor waarmee hij of zij zelf zorg kan inkopen.

Hoewel er nu wordt gesproken over 'de decentralisatie van de AWBZ', is deze maatregel onderdeel van een heel proces van decentralisaties, waaronder eerder al onderdelen uit de AWBZ. Sinds 1 januari 2007 is de gemeente namelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo. In deze wet is de toenmalige Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Welzijnswet en delen van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) opgenomen. Het belangrijkste oogmerk van de Wmo is het bevorderen van maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van burgers.

1 *Extramurale begeleiding vindt buiten een instelling (thuis) plaats.*

2 *De exacte wettekst moet nog worden vastgesteld*

De volgende onderdelen zijn in 2007 vanuit de AWBZ naar de Wmo overgeheveld:

1. huishoudelijke hulp
2. diensten bij wonen met zorg (DWZ)
3. zorgvernieuwingsprojecten GGZ (ZVP-GGZ)
4. coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg (CVTM)
5. collectieve GGZ preventie.
6. initiatieven openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)

En in 2009 betrof het:

1. het schrappen van de grondslag psychosociaal probleem (Ondersteunende begeleiding psychosociaal)
2. de pakketmaatregel begeleiding (mensen met licht regieverlies verloren hun AWBZ aanspraak op begeleiding (gedeeltelijk).

Voor deze eerdere decentralisaties is destijds in onze gemeente het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011 "Meer doen aan meedoen" vastgesteld.

In het beleidsplan worden de negen prestatievelden (verdeeld over vier domeinen) die de Wmo kent uitgewerkt:

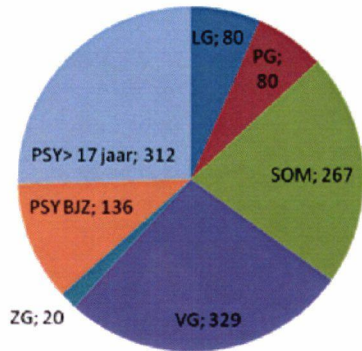
1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9. het bevorderen van verslavingsbeleid

Aangezien de strekking van het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011 nog steeds actueel is, is de looptijd ervan verlengd. Het vervolg wordt nu meegenomen in een breder beleidstraject, over het gehele sociale domein.

Planning

De wettekst voor de wijzigingen in de AWBZ en de WMO is gestuurd naar de Tweede Kamer. De datum van behandeling is op dit moment nog niet bekend. Tussen het Rijk en de VNG is eerder een voorbereidingstijd van tenminste een jaar afgesproken vanaf parlementaire besluitvorming. De eerder geplande (gefaseerde) invoering op 1 januari 2013 is in strijd met deze afspraak en de VNG heeft laten weten vast te houden aan de voorbereidingstijd van tenminste een jaar. Op dit moment is nog niet duidelijk of de staatssecretaris aan deze eis tegemoet komt. Wij gaan er daarom vooralsnog vanuit dat wij per 1 januari 2013 verantwoordelijk zijn voor het leveren van ondersteuning aan inwoners die vanaf dat moment voor het eerst (of opnieuw) een beroep doen op de extramurale begeleiding. Per 1 januari 2014 geldt dat ook voor de mensen die daar nu al een beroep op doen.

Doelgroepen

In Haarlemmermeer wordt het totale aantal inwoners dat een beroep doet op de AWBZ geschat op ongeveer 1200. Van deze groep verwachten we gedurende het jaar 2013 ongeveer 200 nieuwe mensen die bij de gemeente een beroep gaan doen op de Wmo (deze doen voor het eerst aanspraak op de Wmo of de indicatie loopt af). De verdeling van het huidige aantal cliënten naar grondslag is hiernaast afgebeeld. De volgende afkortingen worden gehanteerd:

PSY = Psychiatrie
LG = Lichamelijk
PG = psychogeriatrisch
SOM = somatisch
VG = verstandelijk
ZG = zintuiglijk

Relatie (doelgroepen) met andere decentralisaties

Binnen de AWBZ bestaat een directe relatie met de Jeugdzorg. Dit is bijvoorbeeld de groep klanten jonger dan 18 jaar met een Psychiatrische grondslag. Aanvullend bestaat er overlap tussen de AWBZ en de WWNV. Van de 1200 AWBZ cliënten hebben er 565 een leeftijd van 19 tot 65 jaar. Bij deze groep zit een grote overlap met de huidige WAJONG, de meeste WAJONG'ers hebben namelijk ook een AWBZ indicatie voor begeleiding. Verder verwachten we een relatie tussen het aantal nieuwe AWBZ mensen en de Sociale Werkplaats, hiertussen kan overlap bestaan of de mensen kunnen wellicht met loondispensatie aan het werk. Het gaat namelijk om mensen met een relatief lichte beperking, van wie verwacht mag worden dat zij in zekere mate zelf regie over hun situatie hebben. Tot slot kan de overlap tussen de AWBZ en de Wmo groot zijn. We verwachten dat een groot deel van de AWBZ cliënten ondersteuning ontvangt vanuit de Wmo zoals hulp bij de huishouding, vervoersvoorziening, woonvoorziening, parkeervervoorziening of hulpmiddelen zoals een rolstoel. Dit betreft voornamelijk de volwassen AWBZ cliënten.

Achtergrondinformatie stelselwijziging Passend Onderwijs

Wat houdt de stelselwijziging in?

Scholen krijgen in het nieuwe stelsel een zorgplicht. Dat betekent dat wanneer ouders hun kind op een bepaalde school aanmelden, deze de taak heeft dit kind een zo goed mogelijke plek te bieden. Als de school dit zelf niet kan leveren, heeft de school de taak binnen het samenwerkingsverband het kind een zo goed mogelijke plek op een andere school te bieden.

Ouders hoeven op deze manier niet zelf alle scholen af om een plek voor hun kind te vinden. Om aan deze plicht te kunnen voldoen, werken scholen samen en wordt 'lichte' (speciaal basisonderwijs) en 'zware' (speciaal onderwijs) onderwijszorg onder één verantwoordelijkheid gebracht. Doel is het verminderen van de bureaucratie en het mogelijk maken van meer maatwerk in het zorgaanbod voor leerlingen.

Op dit moment zijn er 235 samenwerkingverbanden voor primair onderwijs in Nederland. Dit worden 75 regionaal vastgestelde samenwerkingsregio's waarin scholen met zorg- en marktpartijen en gemeenten de samenwerking moeten gaan vinden. Voor het voortgezet onderwijs zullen 76 van dergelijke regio's worden vastgesteld. Haarlemmermeer is voor primair onderwijs ingedeeld in regio PO-27-10 (Alleen Haarlemmermeer), voor voortgezet onderwijs in VO-27-09 met Aalsmeer, Amstelveen, Ouder-Amstel en Uithoorn. De rol van de gemeente wordt prominenter, scholen en gemeenten moeten met elkaar om tafel om zaken als preventie, zorg, begeleiding naar arbeid en dergelijke te bespreken. De rolverdeling en bevoegdheden in deze overleggen verdienen de nodige aandacht en zijn nog niet duidelijk ingekaderd. Dit geeft kansen om beleidsvrijheid uit te nutten maar kan ook tot onduidelijkheid leiden.

Met deze stelselwijziging gaat ook een bezuiniging van 300 miljoen euro gepaard. Dit zal, in combinatie met de strengere selectie aan de poort van het speciaal onderwijs, leiden tot grotere klassen met daarin meer kinderen met een zorgvraag. Het is dus zaak om dit traject optimaal te integreren met de verantwoordelijkheden die de gemeente op zich krijgt in het kader van de transitie jeugdzorg. Zorgvragen die in de klas gesignaleerd worden dienen vloeiend bij de juiste hulpverlener terecht te komen.

Daarnaast biedt de stelselwijziging een grote kans als het gaat om preventie van uitstroom naar beschermd werk en uitkering. Op dit moment proberen speciaal onderwijs scholen veelal zelfstandig de arbeidsmarkt te benaderen om leerlingen met een arbeidshandicap te plaatsen. Door intensieve samenwerking met de re-integratie organisatie van de gemeente en dekking in de vorm van borgstellingen en loondispensatie, wordt de kans op succes groter, door grotere arbeidsparticipatie van jonggehandicapten en minder instroom in beschutte werkvormen. Tevens wordt er minder dubbel werk gedaan wat financieel en maatschappelijk winst oplevert.

Planning

- Voorjaar 2012: Behandeling wetswijzigingen passend onderwijs in de Tweede en Eerste Kamer
- 1 augustus 2012: Wet passend onderwijs treedt in werking
- 1 november 2012: Samenwerkingsverbanden hebben rechtspersoon ingericht
- 1 mei 2013: Samenwerkingsverbanden hebben ondersteuningsplan vastgesteld en naar de Inspectie van het onderwijs gestuurd. Deze plannen moeten in een op overeenstemming gericht overleg met de gemeenten tot stand zijn gekomen
- 1 augustus 2013: Geplande datum gefaseerde invoering nieuwe plannen passend onderwijs

Doelgroepen

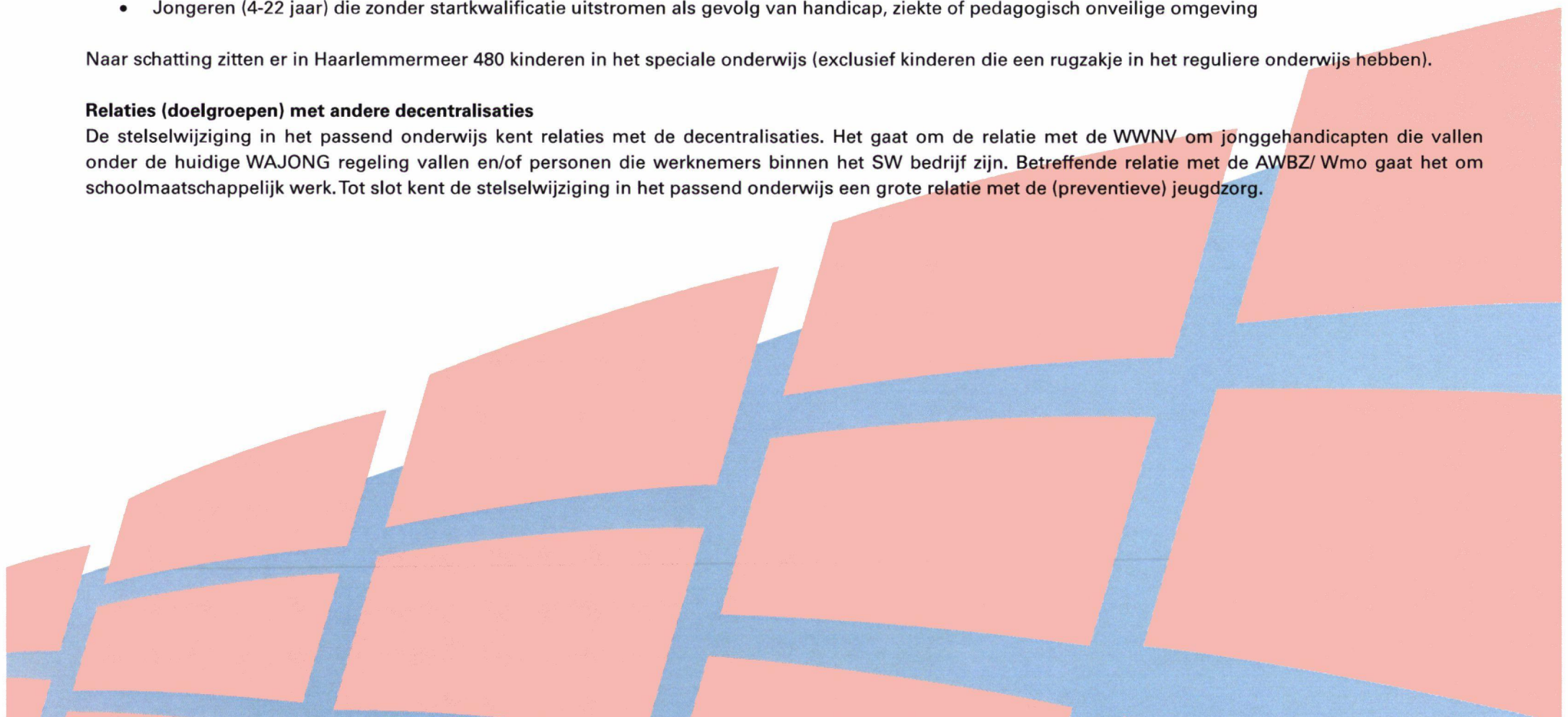
Binnen het speciale onderwijs kunnen er grofweg twee doelgroepen onderscheiden worden:

- Jongeren (4-22 jaar) met een (dreigende) onderwijsachterstand
- Jongeren (4-22 jaar) die zonder startkwalificatie uitstromen als gevolg van handicap, ziekte of pedagogisch onveilige omgeving

Naar schatting zitten er in Haarlemmermeer 480 kinderen in het speciale onderwijs (exclusief kinderen die een rugzakje in het reguliere onderwijs hebben).

Relaties (doelgroepen) met andere decentralisaties

De stelselwijziging in het passend onderwijs kent relaties met de decentralisaties. Het gaat om de relatie met de WWNV om jonggehandicapten die vallen onder de huidige WAJONG regeling vallen en/of personen die werknemers binnen het SW bedrijf zijn. Betreffende relatie met de AWBZ/ Wmo gaat het om schoolmaatschappelijk werk. Tot slot kent de stelselwijziging in het passend onderwijs een grote relatie met de (preventieve) jeugdzorg.

Achtergrondinformatie Proeftuinen

Integrale intake & indicering

Binnen de proeftuin 'integrale intake & indicering' denken wij in een vroeg stadium na over de toegang voor bestaande en nieuwe doelgroepen tot de nieuwe gemeentelijke taken en ondersteuning. Op dit moment zijn er binnen en buiten de gemeente verschillende ingangen (loketten) voor deze onderwerpen, zoals Bureau Jeugdzorg, het Wmo loket, het WIJ loket, Meerwaarde, Vangnet en advies, Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld, en meldpunt kindermishandeling. Voor een integrale en preventieve aanpak is het belangrijk om alle loketten aan elkaar te koppelen. Het zou niets moeten uitmaken of je met een probleem (en vaak meerdere verborgen problemen) binnen komt lopen bij een CJG, het gemeentehuis, het maatschappelijk werk of de GGD: overal moet gekeken worden naar de totale situatie van een persoon/gezin en men moet weten hoe de juiste ondersteuning naar de persoon gebracht wordt. Er zou zoveel mogelijk met dezelfde methodologie gewerkt moeten worden.

Binnen ons gemeentehuis loopt al enige tijd de pilot 'Kansen en Kantelen', deze ontwikkelen wij in de eerste helft van 2012 door. Binnen deze pilot is een nieuwe methodiek ontwikkeld, waarbij we via 'keukentafel' gesprekken mensen zelf aan het woord laten en meedenken wat voor oplossingen er mogelijk zijn. Daarbij kijken we ook naar het sociale netwerk om mensen heen en beperken onszelf daarbij niet tot de eerste vraag waarmee iemand zich meldt bij de gemeente. We proberen de gehele situatie in beeld te brengen. Hierbij komen naast typische Wmo vragen ook vragen over werk of schuldenproblematiek ter sprake. Zo kwam er iemand bij de gemeente met een vraag over leerlingenvervoer. Bij doorvragen bleek dat deze mevrouw in de bijstand zat en daar eigenlijk wel uit wilde, maar daarbij enkele drempels ervoer. Het uiteindelijke resultaat is dat deze mevrouw inmiddels een betaalde baan heeft. Het gesprek met de gemeenteambtenaar bleek het zetje te zijn dat ze nog nodig had om zelf stappen te ondernemen. De resultaten van deze aanpak vormt de basis voor de veranderingen die we willen bereiken.

Inkoop Ambulante (jeugd)zorg

Als onderdeel van het transitieplan in de Stadsregio Amsterdam bereiden wij ons voor op de overdracht van taken van de stadsregio. Concreet maken wij in de eerste helft van 2012 al een start met het inhoudelijk opdrachtgeverschap van de ambulante zorg. Dat betekent dat wij in SRA verband komend jaar instrumentarium ontwikkelen om met de zorgaanbieders afspraken te kunnen maken over het aanbod en de concrete invulling van de ambulante zorg in Haarlemmermeer. Daarbij zullen wij vanzelfsprekend aansluiten bij onze CJG ontwikkeling en ook kunnen wij gebruik maken van de inzichten vanuit de pilot van indiceren naar verwijzen.

Vernieuwing van het aanbod begeleiding: kortdurend verblijf en vervoer

Samen met omliggende gemeenten onderzoeken wij of de ontlasting van mantelzorgers van cliënten die permanent toezicht nodig hebben onder de Wmo, op een andere manier plaats moet en kan vinden dan zoals nu gebeurt onder de regeling van Kortdurend Verblijf. Aanvullend maken we in 2013 een overzicht van alle vormen van collectief vervoer die er nu zijn en onderzoeken we hoe dit beter en efficiënter geregeld kan worden. Hierbij denken we ook aan de Meertaxi en het leerlingenvervoer.

Sociale teams

Behalve dat we de toegang tot de zorg willen veranderen, willen we de zorg ook dichterbij de mensen brengen waar het om gaat. We kunnen dan beter maatwerk bieden, we kunnen aansluiten bij vragen en initiatieven die er lokaal leven en we voorkomen het doorsturen van mensen naar (dure) tweedelijns voorzieningen. Elders in Nederland zijn er al positieve resultaten met deze manier van werken.

Een sociaal team in een wijk of gebied pakt als frontlinewerker problemen op en aan. Het team weet, gesteund door een goed netwerk in de wijk, burgers te ondersteunen om (weer) zelfredzaam te zijn. Dat netwerk verwijst burgers bij zware of langdurige problemen in samenspraak met de betreffende inwoner adequaat door. Maar dat netwerk tilt ook burgers uit het professionele circuit, om – geholpen door hun sociale netwerk- (weer) zelfredzaam te worden. Inwoners hoeven dan minder gebruik te maken van voorzieningen. Het team werkt bij voorkeur integraal, is generalistisch en bestaat uit mensen op hbo-niveau.

Ook hier bouwen we voort op ervaringen die we al hebben. Binnen het CJG zijn er al belangrijke vorderingen gemaakt. We willen deze ervaringen via proeftuinen uitbouwen. In de eerste helft 2012 starten wij een lokale proeftuin met CJG wijkteams, waarin CJG consultants, zorgcoördinatoren en gezinsmanagers in samenwerking met de zorgadviesteams op kinderdagverblijven en scholen en gebiedsmanagers vormgeven aan de wrap around care werkwijze. (Zorg organiseren rondom het kind/ gezin, zo licht en zo nabij mogelijk, versterken zelfoplossend vermogen, volgens principe één gezin, één plan, één zorgcoördinator). Een volgende stap is uitbreiding naar bredere sociale wijkteams, dit werken wij in de tweede helft van 2012 verder uit.

AWBZ cliëntgroepen

Binnen deze proeftuinen denken wij na over welke vormen van begeleiding we – als individuele verstrekking - in een Wmo-verordening willen opnemen en welke ondersteuningsvormen we liever als een algemene voorziening, bijvoorbeeld op het niveau van wijken, willen inzetten. In dat geval is het van belang heel goed te benoemen waar hoogintensieve, individuele begeleiding gewenst en noodzakelijk blijft (bijvoorbeeld: intensieve woonbegeleiding bij mensen met complexe problematiek) en waar met groepsgericht en algemeen aanbod (bijvoorbeeld in het buurthuis nieuwe stijl) kan worden volstaan. Verder willen wij kijken naar overlap met andere producten, denk aan hulp bij het huishouden (hbh) en woonbegeleiding, maar ook aan verschillende welzijnsproducten, zoals maatschappelijk werk, ouderenadviseur, Eerste Hulp bij administratie etc. Op basis daarvan kunnen wellicht nieuwe slimmere combinaties worden gemaakt.

Om te kunnen waarborgen dat mensen die echt ondersteuning nodig hebben daarop kunnen rekenen, zullen we de huidige AWBZ cliëntgroepen als uitgangspunt innemen. In de eerste helft van 2012 zal een start worden gemaakt om per cliëntgroep in kaart te brengen wat er wel (in eerste instantie) één op één moet worden overgenomen en waar ruimte is voor vernieuwing. De werkgroepen zoeken ook contact met de Wmo raad en de klankbordgroepen. De werkgroepen hebben als doel een goede implementatie van de AWBZ decentralisatie te borgen, te borgen dat er geen kwetsbare groepen in de problemen komen, kijken of en hoe beter maatwerk mogelijk is, en tot slot de Wmo filosofie te implementeren.

Multifocale zorg

Binnen de proeftuin multifocale zorg onderzoeken we in 2012 de inzet van gecombineerde trajecten jeugdzorg en jeugd-GGZ als alternatief voor twee parallelle trajecten zonder samenhang. In deze proeftuin verkennen we de mogelijkheden om zorgtrajecten niet los van elkaar of achtereenvolgens in te zetten, maar als één geïntegreerd 'multifocaal' traject. De focus ligt daarbij in eerste instantie op de verbinding tussen jeugdzorg en (jeugd)GGZ. De proeftuin is door de Stadsregio en zorgverzekeraars geïnitieerd en beoogt meer zicht te krijgen op cliëntstromen met gecombineerde zorgvragen, en op de meeste effectieve zorg voor deze groepen. Wij verwachten dat de inzet van deze multifocale trajecten effectief en kostenbesparend is.

Doorontwikkeling pilot Van Indiceren naar Verwijzen

We bouwen in de eerste helft van 2012 voort op de pilot 'Van indiceren naar verwijzen' uit 2011. In deze pilot hebben wij met onze partners de (dure en complexe) tussenstap van indicatiestelling door Bureau Jeugdzorg weggehaald voor een deel van de jeugdzorgdoelgroep. Er zijn verrassende resultaten te zien. Naast een betere samenwerking en kennisuitwisseling tussen onze lokale instellingen en de gespecialiseerde jeugdzorg, hebben we een goed inzicht gekregen in de aard en omvang van ongeveer vijftienvintig procent van de jaarlijkse jeugdzorgindicaties. De nieuwe werkwijze leverde een kostenbesparing op van ongeveer zestigduizend euro op jaarbasis. Misschien wel de grootste winst is dat ouders vaker gemotiveerd bleken te zijn om hulp te ontvangen. Mogelijk hebben we daarmee in sommige gevallen de inzet van zwaardere hulp in een later stadium voorkomen.

Gezinscloud

Vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin starten wij in de eerste helft van 2012 een proeftuin 'Gezinscloud', waarbij ouders regie voeren over de eigen zorgvraag, de oplossingsrichting en het eigen dossier. Onze hulpverleners kunnen plaatssonafhankelijk werken en kunnen – na toestemming van de ouders- onafhankelijk van elkaar in één en hetzelfde klantdossier registreren. Zij verbinden elkaars aanbod en werkwijzen en werken vanuit de vraag van de ouders, in plaats vanuit het eigen aanbod. In de proeftuin willen we in een praktijksetting de kansen en belemmeringen onderzoeken die ouders, hulpverleners, instellingen en gemeente tegenkomen bij een werkwijze waarbij ouders daadwerkelijk centraal staan. Deze proeftuin is ingestoken vanuit de CJG ontwikkeling, maar de uitkomsten zullen naar verwachting breder van toepassing worden op het sociale domein.

